

PAPER DETAILS

TITLE: Fethi Tevetoglu

AUTHORS: Mehmet Sogukömerogullari

PAGES: 97-130

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3174357>



FETHİ TEVETOĞLU

YRD. DOÇ. DR. MEHMET SOĞUKÖMEROĞULLARI*

Türk tarihinde milliyetçi duyuş ve düşünüşün ilk görüldüğü Göktürk Kitabelerinden Tanzimat Dönemine gelinceye kadar sürekli gelişen milliyetçilik, özellikle Batı'da Fransız İhtilâli'nin tüm dünyaya yayılan etkileri neticesinde siyasal bir kimliğe bürünür. Özellikle 1908'den sonra milliyetçilik hareketi önce kültürel, Balkan Savaşlarından sonra da siyasi bir akım olmasında Batı'daki gelişmelerin yanı sıra Türk dünyasından gelen Türkçü aydınların da payı büyüktür. Ziya Gökalp'ın sistemleştirdiği ve şiirlerinin ideolojik temelinde yer alan milliyetçilik düşüncesine bağlı anlayış Cumhuriyet Dönemi içerisinde de çeşitli düşünürler vasıtasıyla varlığını sürdürür. Fethi Tevetoğlu da bu geleneği devam ettiren şahsiyetlerdendir. Fethi Tevetoğlu'nu anlatan bu yazıda O'nun hayatı, sanat hayatı, fikirleri, eserleri, hakkında yazılanlar, şairliği ve *Kopuz* dergisi üzerinde durulacaktır.

Hayatı

Edebiyat kuramlarının sanatçının hayatına yönelik sorulara cevap vermediğinden dolayı "sanatçıya dönük eleştiri" kuramı geliştirilir. Böylece sanatçının eserlerinden yola çıkılarak hayatı hakkında bilgi sahibi olunabileceği

* Gazi Antep Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölü Öğretim Üyesi..

Türk tarihinde milliyetçi duyuş ve düşünüşün ilk görüldüğü Göktürk Kitabelerinden Tanzimat Dönemine gelinceye kadar sürekli gelişen milliyetçilik, özellikle Batı'da Fransız İhtilâli'nin tüm dünyaya yayılan etkileri neticesinde siyasal bir kimliğe bürünür. Özellikle 1908'den sonra milliyetçilik hareketi önce kültürel, Balkan Savaşlarından sonra da siyasi bir akım olmasında Batı'daki gelişmelerin yanı sıra Türk dünyasından gelen Türkçü aydınların da payı büyüktür. Ziya Gökalp'in sistemleştirdiği ve şiirlerinin ideolojik temelinde yer alan milliyetçilik düşüncesine bağlı anlayış Cumhuriyet Dönemi içerisinde de çeşitli düşünürler vasıtasıyla varlığını sürdürür. Fethi Tevetoğlu da bu geleneği devam ettiren şahsiyetlerdendir. Fethi Tevetoğlu'nu anlatan bu yazıda O'nun hayatı, sanat hayatı, fikirleri, eserleri, hakkında yazılanlar, şairliği ve *Kopuz* dergisi üzerinde durulacaktır.

düşünülür. Sanatçıya dönük eleştiri sanatı duyguların ve yaşanmışlıkların ürünü olarak algıladığından sanatçıların eserleri hayatları için önemli bir belge niteliği taşır.¹ Fakat biyografik yaklaşımda kaçınılması gereken hususlardan biri metnin içeriğini yazarın hayatına eş değer tutmaktır. Çünkü eser ile yazar arasında özdeş olmayan durumlar söz konusu olabilir veya eser muhayyel bir dünyanın ürünü olarak vücut bulabilir.² Bu açıdan bakıldığında Fethi Tevetoğlu'nun şiirlerinden bazıları hayatıyla ilgilidir.

1916 yılında doğan Fethi Tevetoğlu'nun babası Çoruh vilayetine bağlı Yedipare köy'ünden değirmenci Hasan Dayı'nın oğlu deniz subayı Ali Dursun Bey, annesi Zehra Hanımdır.³ "Anneme"⁴ isimli şiirinde annesine olan sevgisini ifade eden Fethi Tevetoğlu "Türklüğe Kurban" şiirinde dedesinin değirmenci babasını kaptan olduğunu "*Dedem değirmenci babam kaptanmış / Ninem tarlalarda kavrulmuş, yanmış*" (TK, s. 16) dizelerinde belirtir.

Dursun Bey ile Zehra Hanım'ın bu evlilikten dört oğlu doğar. Bunlardan üçüncüsü Fethi Tevetoğlu'dur. İlköğrenimine Trabzon Zeytinlik İlkokulu'nda başlamış, Samsun İstiklâl Okulu'ndan 1928 yılında mezun olur.⁵ Samsun'da Hakmevcud adında bir dilencinin olduğunu "Hak-Mev-Cûd"⁶ şiirinde dile getirir. Bu dönem hayatında eşya-mekân ilişkisi içerisinde önem kazanır ve "Samsun" isimli bir şiir yazmasına neden olur:

Sâhil az, dağlar yakın, yol ne yarım ne bütün;

Evler de yüksek, alçak; deniz gören, görmeyen.

Üstâdımın buradaki fonu yemyeşil: Tütün.

Yok bu şehre çıkub da murâdına ermeyen (TK, s. 19)

I. Dünya Harbi'nin en zor günlerinde geçen bu çocukluk dönemi onun kişisel kimliğini oluşturan temel faktörler arasında sayılmalıdır. Sigmund

Freud ve Adler de kişilik oluşumunun bu yıllarda vücut bulduğunu ifade ederler.⁷

Samsun'da başladığı lise eğitimine yatılı okuyan öğrencilerin Kastamonu'ya gönderilmesi üzerine Kastamonu'da devam eder. Lise öğreniminden sonra 1934 yılında Askeri Tıbbiye'ye başlar.⁸ Askerî Tıbbiye'de okurken sık sık ziyaret ettiği Mehmet Akif 1936 Pazar gecesi saat 7:45'te hayata gözlerini kapar. Bu haberi ona hastabakıcı Mary Mançenko verir.

"Bir Müslüman hemşire bulunamaz mıydı? diye önceleri kızdığım, sinirlendiğim, fakat sonra birçok sahneler tanık olunca insanlığına ve vefâsına hayran kaldığım hastabakıcı Mary, bana acı sonucu telefonla bildirmişti. Âkif'in ziyaretine sık sık gittiğim ve başucunda âdetâ nöbet tuttuğum günlerde Mısır Apartmanı'nda tanıdığım bu Rus asıllı hastabakıcı, Prenses Emine Abbas Halim'in iğnecisiydi, Mary Mançenko'dan, her an beklediğimiz Hakkın emri yerine gelince kara haberi derhâl bana ulaştırmasını rica etmiştim. Hemşire Mary, büyük bir vazifebilirlikle verdiği sözü tutmuştu."⁹

Haberi alan Fethi Tevetoğlu, tıbbiyeli, sivil ve yurttaki arkadaşlarını durumdan haberdar eder. Fethi Tevetoğlu ve arkadaşları, Mehmet Akif'in cenazesini, onun vasiyetine uyarak otomobille değil, omuzlarında taşıyarak Mısır Apartmanı'ndan Beyazıt Camii'ne kadar getirirler. Fakat musallada yatan kişinin Mehmet Akif olduğunu kimse bilmediği için, cenazenin Âkif'e ait olduğunu yaymak üzere fakültelere dağılırlar. 11 kişi gittikleri fakültelerden on binlerce kişi olarak geri dönerler ve Âkif'in tabutu üzerine Türk Bayrağı'nı örterler. *"Altun simle işlenmiş âyetlerle süslü neftî atlaslar, Kâbe örtüleriyle örtülen o fakir tabut üzerine bir de Tıb Talebe Yurdu'ndan Onbaşıoğlu'nun getirdiği Türk bayrağı koyulunca, taşıyacağımız cenâze, içi kadar değerlenmişti."*¹⁰ Fethi Tevetoğlu ve Tıbbiyeli gençler Âkif'i cenaze arabasına koymak isteyen görevlilere vermezler. Acudoğlu Ratif Aşir, onun ileride yapılacak büstü veya heykeli için yüzünün kalıbını almak isteyince kefenini açan

Kişinin Mehmet Akif olduğunu kimse bilmediği için, cenazenin Âkif'e ait olduğunu yaymak üzere fakültelere dağılırlar. 11 kişi gittikleri fakültelerden on binlerce kişi olarak geri dönerler ve Âkif'in tabutu üzerine Türk Bayrağı'nı örterler. *"Altun simle işlenmiş âyetlerle süslü neftî atlaslar, Kâbe örtüleriyle örtülen o fakir tabut üzerine bir de Tıb Talebe Yurdu'ndan Onbaşıoğlu'nun getirdiği Türk bayrağı koyulunca, taşıyacağımız cenâze, içi kadar değerlenmişti."*

Fethi Tevetoğlu ve arkadaşları, Mehmet Akif'in cenazesini, onun vasiyetine uyarak otomobille değil, omuzlarında taşıyarak Mısır Apartmanı'ndan Beyazıt Camii'ne kadar getirirler. Fakat musallada yatan kişinin Mehmet Akif olduğunu kimse bilmediği için, cenazenin Âkif'e ait olduğunu yaymak üzere fakültelere dağılırlar. 11 kişi gittikleri fakültelerden on binlerce kişi olarak geri dönerler ve Âkif'in tabutu üzerine Türk Bayrağı'nı örterler. "Altun simle işlenmiş âyetlerle süslü neftî atlaslar, Kâbe örtüleriyle örtülen o fakir tabut üzerine bir de Tıp Talebe Yurdu'ndan Onbaşıoğlu'nun getirdiği Türk bayrağı koyulunca, taşıyacağımız cenâze, içi kadar değerlenmişti."

Tevetoğlu, Akif'in yüzünün sağ köşesinden sızan kanın çenesine doğru aktığını görür ve bunun üzerine onu Türk bayrağına sarar ve toprağa koyar. O'nun baş ucundan Fethi Tevetoğlu, ayak ucundan ise Fethi Tevetoğlu'nun arkadaşı Maraşlı 182 Abdullah tutarak onu mezara indirirler ve mezarı başında en son konuşmayı yine Fethi Tevetoğlu, "Büyük Âkif! Şimdi sana son hitâbı, asker oğlun yapacak!" şeklinde yapar.¹¹

Fethi Tevetoğlu, Tıbbiye'de okurken o dönemin önemli gazetelerinden *Tasvir-i Efkar*'da musahhahlik yapar. Yüksek Öğrenimini 1941'de tamamlar ve askerî tabip olarak Gülhane Askerî Tıp Akademisi'nde görev alır.¹² Tıbbiye son sınıfta iken Samsun'da tanıştığı eşi Gülcan Kırımşamhal'la¹³ 8 Ekim 1941 yılında evlenir. Gülcan ve Fethi Tevetoğlu çiftinin bu evlilikten Filiz, Nur, Aliye, Tolunay ve Tomris adında beş kız çocukları olur.¹⁴ Bu kızlardan Filiz'e "Malta Mektupları" şiirinin "Kızım Filiz Hatun'a Yazdıklarım"¹⁵ kısmında değinir.

1942 yılında Samsun'daki 90. Piyade Alayı'na tayin edilir.¹⁶ 1944 yılında Türkçü-Turancı davada sanık olarak yargılanan 12 kişiden biri olan Fethi Tevetoğlu, 11 ay 20 gün hapse mahkûm edilir.¹⁷ Bu olayın gelişim seyrinde ilk olarak *Kopuz* dergisinin yayınlanmasından sonra üç milletvekilinden oluşan bir heyet Ankara'dan Samsun'a gönderilerek Tevetoğlu'nun ifadesi alınır. Atsız'ın Saraçoğlu'na hitaben yazdığı açık mektuptan sonra Türkçüler üzerinde İsmet İnönü'nün baskıları artar, Türkçü dergiler teker teker kapatılırken Türkçüler de birer tutuklanmaya başlar. Türkçüler içerisinde bilinen kişilerden olan Tevetoğlu'nun diğer Türkçülerle yazışmaları aramalarda ele geçirilir. 17 Mayıs 1944 günü alayın revirinde çalışırken askerî bir yargıç ve sivil bir memur gelerek dolaplarını ve yazı masasını ararlar. Bunun üzerine hemen eve giden Tevetoğlu, kitaplarını ve evraklarını dağınık bir şekilde bulur. Söz konusu aramalardan sonra "Görülen lüzum üzerine" Fethi Tevetoğlu tutuklanır. İstanbul'da

Tophane’de bulunan Sıkıyönetim Kumandanlığı’na getirilen Tevetoğlu, burada hücreye atılır. 73 gün “güneşsiz, kimse ile görüşüp konuşmadan ve ilk haftayı da tamamen ekmek-su, simit ve çay ile geçirerek kalır.”¹⁸ Türkçülük Davası’nın duruşmaları 1 Kasım 1944’te başlar ve 125 gün sürdükten sonra 29 Mart 1945’te sona erer. 11 ay 20 gün hapiste kaldıktan sonra tahliye olur. Bu durumu “Dostlara Sesleniş”¹⁹ şiirinde anlatır.

Dostlar Selâm olsun hapishaneden

Sizden uzaklığım tek acım benim.

Vatan muhabbeti bunları eden

(Namık Kemal Ruhu) ilâcım benim!

Kararlar Askerî Yargıtay’a gönderilir ve Yüksek Mahkeme kararları bozar. Fethi Tevetoğlu Samsun’a döner. “Fethi Tevetoğlu’nun Samsun’a dönüşü bir bayram şenliği içinde oldu. Subay arkadaşları, alayının her bölüğünden ayrılmış birer onbaşından oluşan bir manga, hastaları, dostları, ailesi, tren garında O’nu bekliyorlardı. 90. Piyade Alayı’na tayin olunmuş yeni komutan da O’nu görmeye gelmişti. Kısa bir süre sonra, eski birliğinde göreve başlayan Tevetoğlu, yüksek komutanların ilgisini ve takdirini kazandı. Bu sebeple Ankara’ya Genelkurmay Başkanlığı karargâhına tayin edildi.”²⁰ 1947 yılında aldığı cezanın bozulması üzerine serbest kalarak Genelkurmay Başkanlığı Karargâhı Tabipliğine getirilir veya ordudaki doktorluk görevine geri döner.²¹ Ankara’da bulunduğu yıllarda Türk Milliyetçiler Derneği’nde gençlere konuşmalar yapar ve onları çalışmaya davet eder.²²

1953 yılında lisansüstü çalışmalar yapmak için gittiği Amerika’dan 1957 yılında döndüğünde ilk önce Demokrat Parti Samsun il başkanı, 1961 Senato seçimlerini takiben de Adalet Partisi Samsun senatörü olarak siyasetin saği içerisindeki yerini alır²³ ve komünizmle mücadelesine burada devam eder. Fakat bu mücadelede aktif rol alıp almadığı ispata muhtaç bir konudur. Kendisini faşistlikle suçlayanlara “Onlar Moskova’ya Kâbe gibi görenlerdir” der. Tiyatrolarda Anton Çehov’un oyunlarının oynanmasını siyasetçi olarak eleştiren Tevetoğlu’nun bu görüşünün asıl sebebi, Rus aleyhtarlığıdır. Komünizmle mücadelesini şu ifadelerle açıklar:

“... ne ben tüccarım, ne de benim aile efradım içinde küçüklü büyüklü harman şirketleri kurup fakir milletin buğdayını kendi torbalarına dolduran harmancılar, sahte iflâs tertipçileri, ticaret kamburları mevcut değildir. Komünizmin ticareti yapılmaz, mücadelesi yapılır. Ben de bu mücadeleyi yapıyorum.”²⁴

1942 yılında
Samsun’daki 90.
Piyade Alayı’na
tayin edilir. 1944
yılında Türkçü-
Turancı davada
sanık olarak
yargılanan 12
kişiden biri olan
Fethi Tevetoğlu,
11 ay 20 gün
hapse mahkûm
edilir.

Türkçüler içerisinde bilinen kişilerden olan Tevetoğlu'nun diğer Türkçülerle yazışmaları aramalarda ele geçirilir. 17 Mayıs 1944 günü alayın revirinde çalışırken askerî bir yargıç ve sivil bir memur gelerek dolaplarını ve yazı masasını ararlar. Bunun üzerine hemen eve giden Tevetoğlu, kitaplarını ve evraklarını dağınık bir şekilde bulur. Söz konusu aramalardan sonra "Görülen lüzum üzerine" Fethi Tevetoğlu tutuklanır. İstanbul'da Tophane'de bulunan Sıkıyönetim Kumandanlığı'na getirilen Tevetoğlu, burada hücreye atılır. 73 gün "güneşsiz, kimse ile görüşüp konuşmadan ve ilk haftayı da tamamen ekmek-su, simit ve çay ile geçirerek kalır."

Tevetoğlu ölümüne kadar komünizmle mücadelesine devam eder. *Türkiye'de Sosyalist ve Komünist Faaliyetler* onun bu meyanda hazırladığı en önemli eseridir ve Atatürk'ün söylediğini iddia ettiği "Şurası unutulmamalıdır ki, Türk âleminin en büyük düşmanı komünistliktir!... Her görüldüğü yerde ezilmeli" sözü çok eleştiri alır. Eser dışındaki komünizmle mücadele kitapları *Açıklıyorum, Dış Politika Görüşümüz, Faşist Yok Komünist var, Komünist Bloкта Milliyet ve Mefkûre, Milletlere Işık Tutan İki Beyanname, Yirminci Yüzyılın Yüzkarası Utanç duvarı*"dır.²⁵

1967 yılında Süleyman Demirel'in Sovyetler Birliği gezisine katılan Tevetoğlu, bu dönemden sonraki yazılarını akademik alana kaydırır. 1968 yılında Türkiye'de bilimler akademisi kurulması için kanun teklifi veren Tevetoğlu, bir yandan da Türkçülerin biyografilerini yazmaya devam ederken *Türk Ansiklopedisi*'nin Yayın Kurulu Başkanlığı'na getirilir.²⁶ Beş yıl bu görevde kaldıktan sonra 1973 yılında yurtdışına çıkan Tevetoğlu, Türkiye'ye döndükten sonra Türkçü *Yeni Orkun* dergisini ölümüne kadar çıkarmayı sürdürür ve 1989 yılında ölür.²⁷ Celal Öcal Fethi Tevetoğlu'nun cenaze törenini şu cümlelerle anlatmaktadır:

"Kendisine çok şey borçlu bulunduğum Fethi Tevetoğlu hocamın cenaze törenini yazmak benim İçin zor oldu. 30/11/1989 sabahı arkadaşım Mehmet Kömen'le İzmir'den gelmiş, Gülhane Hastanesinin morgunda hocamı görmüştüm. Cenaze hazırlıklarıyla ilgilenen dünürü Sayın Kılıç Erginbaş ve iki. Gülhane Askerî Tıp Fak. Öğrencisiyle tabutunu Türk bayrağına sarmış, dualar okuyarak başında beklemiştik. Gözlerimin önünde rahmetli Mehmed Âkif Ersoy'un cenazesindeki çabası ve kabri başında yaptığı konuşmasını, M. Âkif'i mertçe müdafaa edişini canlandırdığım hocam, son yolculuğuna vasiyet ettiği gibi Türk Askerlerinin omzunda başladı. TBMM'de yapılan; eşi, ailesi, arkadaşları ile Meclis

Başkanı Kaya Erdem, Alparslan Türkeş, Yılmaz Öztuna, Necdet Evliyagil, Yavuz Bülent Bakiler, Kasım Gülek ve birçok parlamenter ve bakanların katıldığı törende hocamızın tabutu, askerlerimizin omuzunda ağır ağır getirilerek, Meclis bahçesindeki yerine kondu, “ti” sesiyle, saygı duruşundan sonra tören sona erdi.”²⁸

Fethi Tevetoğlu’nun Fikirleri,

Sanat Hayatı ve Eserleri

Tevetoğlu’nun fikir alanındaki ilerlemesini iki ana dönemde ele almak gerekir. İlk dönemde onun düşünüş sisteminde merkez noktayı Türkçü-Turancı fikir oluşturur. Bu dönemdeki düşünceleri Hüseyin Nihal Atsız’ın fikirleri çevresinde şekillenir. Fakat o, Şamanist öğeler yerine İslam’ın toplum yaşamı içerisindeki önemini ifade eder.²⁹

İkinci Dünya Savaşı’nın sona ermesi ve Soğuk Savaş Döneminin bitmesiyle birlikte Türkçü Turancı çevrelerin çıkardığı dergilerde yazıları yayınlanan Tevetoğlu, yeni dönemdeki fikirlerinin sinyallerini verir. Komünizm karşıtı fikirlerini öne çıkarmasıyla birlikte yazılarındaki din vurgusunu artırmaya başlar. Bir taraftan dinin Türk toplum yapısı içerisindeki önemine değinirken, diğer taraftan İslamiyet’in Türk dini olduğu üzerinde yoğunlaşır.³⁰

Ziya Gökalp’in milliyetçilik anlayışı ile Fethi Tevetoğlu’nun milliyetçiliğe bakışı arasında ciddi bir yakınlıktan bahsetmek mümkündür. 1930’dan beri Türkçülük fikri içerisinde yer aldığını, Ziya Gökalp’in ve Rıza Nur’un icra ettikleri tesirlerin sonucunda esir Türklerle ilgilendiğini belirten Tevetoğlu, Atatürk milliyetçiliği içerisinde Ziya Gökalp’in özel bir yeri olduğunu ve *Türkçülüğün Esasları* kitabı incelendiğinde bu kaynaktan

1967 yılında Süleyman Demirel’in Sovyetler Birliği gezisine katılan Tevetoğlu, bu dönemden sonraki yazılarını akademik alana kaydırır. 1968 yılında Türkiye’de bilimler akademisi kurulması için kanun teklifi veren Tevetoğlu, bir yandan da Türkçülerin biyografilerini yazmaya devam ederken *Türk Ansiklopedisi*’nin Yayın Kurulu Başkanlığı’na getirilir. Beş yıl bu görevde kaldıktan sonra 1973 yılında yurtdışına çıkan Tevetoğlu, Türkiye’ye döndükten sonra Türkçü *Yeni Orkun* dergisini ölümüne kadar çıkarmayı sürdürür ve 1989 yılında ölür.

Atatürk'ün ne derece faydalandığının açıkça anlaşılacağı üzerinde yoğunlaşır. Tevetoğlu'na göre Gökalp, Türk milliyetçiliğinin ilk modern kurucusudur.³¹

Fethi Tevetoğlu'nun milliyetçiliği ilk dönem milliyetçiliği olarak adlandırılan millet ve milliyetçiliğin varlığının sorgulanmadan kabul edildiği sürekli var olduğu ve olacağı inancıyla hareket eden milliyetçiliktir. Tevetoğlu'nun fikirleri ilk zamanlar Atsız çevresinde şekillenirken daha sonraları kültüre vurgu yapan Rıza Nur etkisi görülür. Ancak her ne kadar bu kişiler onun dünyasında etkisini yitirmese de temel olarak dil merkezli kültür fenomeni üzerinde durulduğu dikkati çeker. Nizam Önen Fethi Tevetoğlu için din unsurunu milliyetçiliğin dışında tutmayan bir yapıda olmadığını ifade etse de, Mert Gönül onun İslamiyet'i ikinci plana ittiği ve Türklüğü bozarak değiştiren bir yapıda olduğunu savunur. Ancak 1960 darbesinden sonra Adalet Partisi'nde senatör olunca İslam konusundaki fikirleri değişerek, Türklük ile İslam'ı birleştirmek isteyen bir yapıya yönelir.³² Bu görüş de Tevetoğlu'nun İslam'a bakışı konusunda Nizam Önen'in ikinci dönemi esas alarak fikirler beyan ettiği yönünde görüş belirtmeyi olanaklı kılar.

1960'lı yıllar, Tevetoğlu'nun düşünsel çizgisinin ikinci ve Türk düşünce tarihindeki etkisi göz önüne alındığında daha önemli bir parçasını oluşturur. Bu yıllarda Türkçü-Turancı görüşleriyle Komünizm karşıtlığı devam eden Tevetoğlu, aynı zamanda Amerikan ve NATO tarafında yer alan fikirlere sahiptir. Komünizme, komünistlere ve Köy Enstitülerine eleştirilerinde aşağılama, hakaret ve suçlama göze çarpar. Dünyada biri komünist Rusya diğeri ABD'nin başını çektiği demokrat veya hür dünya olmak üzere iki cephe olduğunu savunan Tevetoğlu, Komünizmin sadece Türklüğün değil, bütün insanlığın düşmanı olduğunu düşünerek Amerikan liberalizmine kayar. Tevetoğlu her ne kadar ırkçı düşüncelerden sıyrılmış görünse de kişilere eleştirilerini genelde etnik köken üzerinden yapar. Bu davranış onun ırkçı düşüncelerden tam olarak ayrılmadığının açık bir göstergesidir. Kıbrıs konusundaki düşüncelerini anti-komünizm üzerine kuran Tevetoğlu'nun fikri, Türkiye'de başlayan anti-Amerikancı oluşumlara terstir.³³

"Fethi Tevetoğlu, Türk anti-komünizminin önde gelen propagandistlerinden ve 1960'larda başlayan sağ-sol politik kutuplaşmasının keskin figürlerindendir. Türk milliyetçiliğini, ABD'nin stratejileriyle özdeşleşmiş bir anti-komünizm eksenine oturtan anlayışın tipik bir temsilcisi olmasıyla dikkate değerdir."³⁴

Devlet sevgisi ve vatanseverlik üzerinde milliyetçilik duygusunu şekillendiren Tevetoğlu, Türkiye dışındaki Türklerle ilgilense bile Turan fikrini ön plana çıkarmaz. Türk olmayanlara karşı sert tutumunu sürdüren Tevetoğlu, Türk olmayan vatandaşların asimile olmasını, ancak toplum yaşamından ve kurumlardan uzakta tutulmalarını savunur ve yabancı evliliklerden uzak durulmasını, ancak evlilik

kurumunun zorunlu hâle getirilmesini ön görür.³⁵

Türkçülük üzerine yaşanan polemiklerde Fethi Tevetoğlu sürekli olarak Nihal Atsız'ın yanında yer alır. Sol düşünceyle yaşanan tartışmalarda Fethi Tevetoğlu'nun Atatürk'ün karşısına İsmet İnönü'yü alarak eleştirdiği ve genelde bütün eleştirilerin İsmet İnönü etrafında seyrettiği görülür. Ayrıca hedefinde olan bir diğer kişi Hasan Ali Yücel'dir.³⁶

Fethi Tevetoğlu, yazı ve yayın denemelerine 1927-1928 Samsun İstiklâl İlkokulu'nda tek başına çıkardığı duvar gazetesi ile başlar. Trabzon Lisesi'nin orta kısım birinci sınıfında *Güzel Polathane* gazetesindeki ilk şiiri "Gemi ile Polathane" başlığını taşır. Samsun'da çıkan *Yürüyüş* mecmuasının açtığı yarışmada "Gurup ve Ben" şiiriyle birincilik ödülünü alır.³⁷ Daha sonra bu mecmuada Almancadan çevirileri yayımlanır. Küçük yaşlarda Nazım Hikmet aleyhine şiirler yazdığını kendisiyle yapılan mülakatta belirtir. *Çığır* dergisinde "M. Mengüç" müstear ismiyle şiirleri neşredilir. Şiirlerinde "Mengüç" takma adını kullanan Tevetoğlu, halk bilimi ile ilgili yazılarını *Halk Bilgileri Mecmuası*'nda, şiirlerini ve edebi araştırmalarını *Yücel* dergisinde yayımlar. Tevetoğlu *Atsız Kahraman* başlıklı iki perdelik manzum piyesini de bu dönemde yazar.³⁸

1931-1932 yıllarında *Atsız Mecmua*'da; 1933-34'te *Orhun* dergisinde ve 1935-39 yıllarında *Yücel* dergisinde şiir, mensur şiir, edebî araştırma ve tercümeleri yayınlanan Tevetoğlu'nun Ali Fethi, Atsız, Yoldaş, Mengüç, Atsız, Yoldaş, M. Atsız, Yoldaş, Fethi Tevet, Mengüç, Tibet, Tibet, Tevet, Atsız, Yoldaş,³⁹ *Kopuz*⁴⁰ imzalarını kullandığı görülür.

Kastamonu Lise Mecmuası üç yıl düzenli olarak tek başına yürütür.⁴¹ Orhan Şaik Gökyay'ın da öğretmenlik yaptığı Kastamonu Lisesi'nde Türkçü-Turancı düşüncelerin etkisi altına girdi. Bu lisedeki Türkçü-Turancı dergi olan *Kastamonu Lisesi Dergisi*'nde yayımladığı şiirlerinin ardından *Atsız Mecmua*'da şiirlerinin yayımlanmasıyla Türkçü-Turancı fikrin musahipleri arasında yerini alır.⁴² 1937'de yazmış olduğu "Türklüğe Kurban" başlıklı

Bu yıllarda Türkçülük ve Turancılık ile ilgili yazdığı şiirlerini *Yarın Turan Benimdir ve Türklüğe Kurban* adlı iki şiir kitabında yayımlar. 1933 yılında Atsız'ın "Çanakkale'ye Yürüyüş" şiirini yazmak için yaptığı geziye katılan dokuz kişilik grup içerisinde yer alan Tevetoğlu'nu Türkçü-Turancı fikir içerisinde amatör bir şair olmaktan öteye taşıyan 1939 yılında çıkarmaya başladığı *Kopuz Dergisi* olur. 1941 yılında Askerî Tıp Akademisinden mezun olduktan sonra Samsun'da yine *Kopuz* adıyla bir dergi yayımlar.

şiiirde “Varsın yirmibeşî geçmesin yaşım” (TK, s. 17) mısralarıyla bu yıllara atıfta bulunarak kendisiyle ilgili bilgiler verir.

1934 yılında liseyi bitiren Fethi Tevetoğlu, aynı yıl askerî öğrenci olarak İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde okumaya başlar. Bu yıllarda hem *Tasvir-i Efkâr*’da musahhihlik yapmış hem de “Ali Fethi” imzasıyla *Orkun* mecmuasında şiirler yayımlamıştır. Bu yıllarda Türkçülük ve Turancılık ile ilgili yazdığı şiirlerini *Yarın Turan Benimdir* ve *Türklüğe Kurban* adlı iki şiir kitabında yayımlar. 1933 yılında Atsız’ın “Çanakkale’ye Yürüyüş” şiirini yazmak için yaptığı geziye katılan dokuz kişilik grup içerisinde yer alan Tevetoğlu’nu Türkçü-Turancı fikir içerisinde amatör bir şair olmaktan öteye taşıyan 1939 yılında çıkarmaya başladığı *Kopuz Dergisi* olur. 1941 yılında Askerî Tıp Akademisinden mezun olduktan sonra Samsun’da yine *Kopuz* adıyla bir dergi yayımlar.⁴³ Bu dergilerde Türkçü-Turancı düşünceleri ön plana alan Tevetoğlu, Turan fikrini önem sıralaması içerisinde ilk sıralara koymaz. Ancak, Kızılme’ya giden yolda bir durak olarak görür. Türk milletinin en önemli özelliğinin savaşçı olmasını ifade ederek militarist yönünü de ortaya koyan Tevetoğlu, ırk fenomeni üzerindeki fikirlerini aileyi Türk bireylerden oluşturmak fikriyle özdeşleştirerek, aile mefhumunun Türk milleti içerisinde oldukça önemli olduğunu, Türk milletinin aile yoluyla çoğalacağını ve güçleneceğini savunur. Tevetoğlu’nun bu dönemdeki diğer Türkçü-Turancılardan farkı İslam’a verdiği önem noktasında belirir.⁴⁴

Kopuz dergisini yayınlarken Sadettin Nüzhet Ergun ile tanışan Tevetoğlu’nun *Tasvir* gazetesinde *Altındağ*, *Çınaraltı*, *Özleyiş*, *Kızıl Elma*, *Kürşad* dergilerinde şiirleri ve yazıları neşredilir. Fethi Tevetoğlu’nun *Atsız Mecmua*, *Orhun*, *Çığır*, *Tanrıdağ*, *Ülkü*, *Altınışık*, *Kızıl Elma*, *Kürşad*, *Ergenekon* dergilerinde şiirleri yayımlanır. *Tasvir-i Efkâr*, *Kudret*, *Adalet*, *Yeni İstanbul* onun yazı ve şiirlerini yayımlayan gazetelerdir.

Fethi Tevetoğlu’nun Eserleri

Kısaca hayatından ve fikirlerinden bahsettiğimiz Fethi Tevetoğlu’nun *Yarın Turan Benimdir*⁴⁵ ve *Bir Bayrak Altına*⁴⁶, *Fuzuli’nin Bahçesi*⁴⁷, *Türklüğe Kurban*⁴⁸ adlı dört şiir kitabı bulunmaktadır.

Bunların dışında *Atsız Mecmua*, *Orhun*, *Çığır*, *Tanrıdağ*, *Ülkü*, *Altınışık*, *Kızıl Elma*, *Kürşad*, *Ergenekon* dergilerinde sadece şiirleri yayımlanır. *Tasvir-i Efkâr*, *Kudret*, *Adalet*, *Yeni İstanbul* Tevetoğlu’nun yazı ve şiirlerini yayımladığı gazetelerdir.

Diğer Kitapları:	Biyografileri
<i>Açıklıyorum!</i> <i>Kıbrıs ve Komünizm</i> <i>Komünist Bloktaki Milliyet ve Mefkûre (G. Von Mende'den Çeviri)</i> <i>Benim Gördüğüm Bugünkü Rusya</i> <i>Yirminci Yüzyılın Yüzkarası Utanç Duvarı</i> <i>Milletlere Işık Tutan İki Beyannâme</i> <i>Faşist Yok Komünist Var!</i> <i>Dış Politika Görüşümüz</i> <i>Türkiye'de Komünist ve Sosyalist Faaliyetler</i>	<i>Mehmet Emin Yurdakul Hayatı ve Eserleri</i> <i>Ömer Naci</i> <i>Hamdullah Suphi Tanrıöver Hayatı ve Eserleri</i> <i>Enis Behiç Koryürek Hayatı ve Eserleri</i> <i>Müftüoğlu Ahmet Hikmet</i> <i>Süleyman Paşa</i> <i>Kızılaycı Hâmit Bey</i> <i>Türk'e ve Atatürk'e Tutkun Şair Gazi Namrül İslam</i> <i>Atatürk-İttihat ve Terakki</i> <i>Atatürk'le Samsun'a Çıkanlar</i> <i>Atatürk'ün Toplanmamış Yazıları</i> <i>Millî Mücadele Yıllarındaki Kuruluşlar</i> <i>Ali Fethi Okyar'ın Günlük Hâtıraları</i> <i>Mustafa Kemal Paşa General Harbord Görüşmesi Tanık ve Tercümanı: Prof. Hulûsi Y. Hüseyin (Pektaş)</i>

Mert Gönül'ün *Türk Düşünce ve Siyasi Hayatında Fethi Tevetoğlu* adlı eserinde Fethi Tevetoğlu'nun siyasi eserlerine değinilmiş, ancak edebî veya edebiyatla ilgili addedilebilecek biyografileri ve makaleleri hakkında bilgi verilmemiştir. Bundan dolayı edebî eserler bahsinde edebî biyografileri ve makaleleri hakkında ayrıntılı bilgiler verilmeye çalışılacaktır.

Herhangi bir yazarın duygu ve düşünce dünyasını ortaya çıkarmada en önemli yollardan biri edebiyatla ilgili eserleri hakkında bilgi vermektir. Şiirlerinden ve edebî eserlerinden onun edebiyata nasıl katkıda bulunduğu sorusuna cevap verilebilirken, bunların kaynakları hakkında bilgi sahibi olunacak yer sanatçının, varsa, edebî eserleridir. Fethi Tevetoğlu, biyografik ve edebî çalışmalar yönünden zengin bir örnek teşkil etmektedir.

Edebî Biyografi Kitapları

Fethi Tevetoğlu'nun ilk edebî biyografisi *Tagore Külliyyatı* ⁴⁹ adını taşır. Şairin Hint şairlere ilgi duymasının sebebi, onların İngiliz baskısını hiçe sayarak Anafartalar'da destanlaşan Mustafa Kemal Paşa ve Türk milletini Anadolu'da sömürgecilere karşı savaş verdikleri sırada desteklemiş olmalarıdır.⁵⁰ Kitabı Hüseyin Cahit Yalçın ve Behçet Kemal Çağlar övgü dolu sözlerle tanıtırlar. İlk önce Tagore'un hayatı hakkında bilgi veren kitabın en fazla ilgi çeken bölümü "Tagore ve Türk Dünyası" başlığını taşır. Kitapta, şairin İstanbul'dan çeşitli kitaplar istediğinden ve Celal Nuri Bey'e yazdığı mektuptan bahsedilir. Fakat burada Türk dünyasından Türkiye'nin kastedildiği açıktır. "Tagore'un Dini" başlıklı bölümde Hinduizm'e

yenilikler getiren bir sanatçı olarak tanıtılan Tagore, dininin esas fikirlerini *Veda*, *Upanishad* ve *İncil*'den alır. "Tagore'un Eserleri ve Felsefesi" bölümünde ise, Goethe ile Tagore'u karşılaştıran Tevetoğlu, onun eserlerinde tabiat unsurunun benzerinin Goethe'de de olduğunu ifade eder. Tagore'un ikinci önemli özelliğinin "panteist" olmasına rağmen, Tevetoğlu için dikkate değer yönü Hintli olmasıdır. *Yücel* dergisinin "Kitap Dünyamız"⁵¹ başlıklı bölümünde tanıtımı yapılmıştır. Ancak eserde verilen tek hikâye örneğinin Tagore'un en kötü hikâyelerinden biri olduğunun da vurgulanması, her yönüyle övülen eserin, eksik yönünü de okuyucuya göstermek maksadını taşır.

Ömer Nâci⁵² kitabı Atatürk'ün yakın arkadaşı ve hatip-şair olan Ömer Nâci'nin hayatını anlatan biyografik bir eserdir. Özellikle Atatürk'e yakın olması sebebiyle Tevetoğlu'nun dikkatini çekmesi "Atatürk'ün tam ve mükemmel bir biyografisini yazacaklar, onun çevresini incelemeğe, çocukluk, gençlik, askerlik ve politika arkadaşlarını bir bir tesbite; onlarla olan yakın ve te'sirli münasebetlerini bilmeğe ve belirtmeğe mecburdurlar."⁵³ ifadelerinden anlaşılır. Kitapta Ömer Nâci'nin hayatı, şairliği ve ölümünden sonra kendisi hakkında yazılanlar hakkında bilgi verilir.

Enis Behiç Koryürek⁵⁴ kitabı biyografik bir eserdir. Tevetoğlu'nun bu tür eserleri yazmaktaki amacı, gençlere örnek ve kaynak vermektir.⁵⁵ Tevetoğlu, kitaba başlarken onun fiziki ve moral tarifi hakkında bilgi verir. Sonra hayatını anlatır ve edebî gelişim evreleri hakkında bilgi verir. Kitabın sonunda ise, eserlerinden örnekler vardır.

Hamdullah Subhi Tanrıöver⁵⁶ kitabının yazılış amacı bir Türk büyüğünü geleceğin büyüklerine tanıtmaktır.⁵⁷ Eser Enis Behiç Koryürek kitabında olduğu gibi yine Hamdullah Suphi'nin fizik ve moral tarifi ile başlar. Daha sonra hayatı hakkında bilgi verilirken edebî hayatına da değinilir. Burada önemli olan başlıklar "Şâirliği ve İlk Şiirleri", "Millî Edebiyat Cereyânı ve Türkocağı Kadrosunda"dır. Hamdullah Suphi'nin şairliği ile ilgili ilk defa araştırma yapan Tevetoğlu, onun şiirlerinin *Servet-i Fünûn*, *Musavver Muhit*, *Resimli Roman*, *Resimli Kitab* gibi dergilerde yayınlandığını ifade eder. Hamdullah Suphi, Namık Kemal hayranlığı ile yazılan ilk şiirlerinde millî, vatanî ve sosyal konuları işlerken sonraları aşk ve tabiat konulu şiirler de yazar.⁵⁸ Fakat gerçek kimliğini Millî Edebiyat hareketi ve Türk Ocağı kadrosunda bulur.⁵⁹

Süleyman Paşa⁶⁰ ve Mehmet Emin Yurdakul⁶¹ adlı eserleri Süleyman Paşa'nın ve Mehmet Emin Yurdakul'un hayatı ve eserlerini tanıtan biyografik eserlerdir. Fakat Mehmet Emin Yurdakul kitabını diğerinden ayıran özelliği Mehmet Emin'in ölümü üzerine yazılanlar ve ona ait hatıraları ayrı bölümlerde işlemesidir. Kitabın sonunda da Mehmet Emin Yurdakul'un şiirlerinden örnekler verilir.

Dergi İncelemeleri

Fethi Tevetoğlu'nun *Türk Kültürü* dergisinde Türkçü dergileri tanıtan yazı dizisi on iki tanedir. Bunlardan ilki *Türk Yurdu* dergisidir. "Türkçü Dergiler I" yazısında⁶² kısaca Türkçülük ülküsünün doğuşunu açıklayan Fethi Tevetoğlu, *Türk Yurdu* dergisinin Türkçülük mefhumunun en uzun soluklu dergisi olduğundan bahseder. Dergiyi çıkarma fikrinin Mehmet Emin Yurdakul'dan geldiğini ifade eden Tevetoğlu, 1-6. ciltler arasında yazı yazan mütefekkir ve sanatçılardan da bahseder. Ancak dikkat çektiği nokta, 1917 Sovyet Devriminden sonra komünist blokta yer alan bazı kimselerin de bu dönemde dergi içerisinde yazı yazmalarındır. Fethi Tevetoğlu "Türkçü Dergiler II"⁶³ başlıklı yazıda *Türk Yurdu* dergisi hakkında bilgi vermeye devam eder. Yazı *Türk Yurdu* dergisinin 7. ciltten 11. cilde kadar olan kısmını inceler ve önemli gördüğü makale ve edebî eserlerin künyelerini verir. "Türkçü Dergiler III"⁶⁴ başlıklı yazısında *Türk Yurdu* dergisinin tanıtılmaya devam ettiği görülür. Makalenin girişinde *Türk Yurdu* dergisi için "bu yıllarda Cumhuriyet rejimine ve *Türk İnkılâbı*'na büyük destek olarak Türk ilim, kültür ve san'atına çok yararlı hizmetlerde bulunmuştur." ifadeleriyle derginin önemine dikkat çekilir. Ancak asıl ilginç olanı Atatürk'ün Türk Ocakları için hoş ifadelerini yazıya almış olmasıdır. Diğer taraftan Türk Ocağının İkinci Kurultayında başkanlığa Lâfife Hanımefendi'yi başkan seçtikleri de belirtilir. *Türk Yurdu* dergisinin II. serisi hakkında bilgi veren Tevetoğlu, 3-23. ciltler arasındaki sayılar hakkında kısaca tanıtım yapar. "Türkçü Dergiler IV"⁶⁵ yazısında yine *Türk Yurdu* dergisinin üçüncü serisinin tanıtımına devam eder. 10 Nisan 1931 Cuma günü Türk Ocakları Olağanüstü Kurultayında Türk Ocaklarının lağvı kabul edilir ve Türk Ocakları kapatılır. Bunun üzerine *Türk Yurdu* dergisinin de yayım hayatına son verilir. Dergi 1942-1943 yılları arasında çıkarılır ve dergide eski ocakçılarla genç Türkçülerin yazıları neşredilir. Türk Ocağı kapatıldıktan sonra 1954 yılında *Türk Yurdu* dergisinin 4. serisi yayımlanmaya başlar. 1957 Haziranına kadar çıkan dergi, 36 sayı yayımlanır. "Türkçü Dergiler V"⁶⁶ yazısında derginin 4. ve 5. serileri hakkında bilgi verilir. "Türkçü Dergiler VI"⁶⁷ başlıklı yazıda *Türk Yurdu* dergisinin 6. serisi hakkında bilgi veren Tevetoğlu, derginin tanıtımını yaptığı bu uzun yazı dizisini şu cümlelerle bitirir.

"Türkocağı, yurd ölçüsünde yeniden kuruluş çabasındadır. Türk Yurdu da henüz tam ehil, yetenekli, yetkili, çalışkan, titiz ve geçmişten ders almasını bilen tecrübeli ellerde değildir. Buna rağmen geleceğe umud veren ciddi bir Türkçü Dergi görünümündedir. Bu araştırmamızın sonunda yürekten dileğimiz, Türk Yurdu'nun yazı kadrosu, işlediği ve yaydığı ilim, mefkûre, san'at ve kültür konuları açısından en güçlü yıllarındaki eski düzeyine ulaşması ve Türkçülük Mefkûresi'ne susamış bugünkü Türk gençlerine beklenen büyük hizmeti yapması, yerine getirmesidir."⁶⁸

Atsız *Mecmua'yı* tanıtan "Türkçü Dergiler VII"⁶⁹ yazısında söz konusu derginin *Türk Yurdu*'nun kapanmasından dolayı bir ihtiyaçtan doğduğunu belirtir.

“Benim Sevdiklerim” yazısında ilk önce Türk ve Türkçü olmanın şemasını çizer. Daha sonra Türklüğe hizmet noktasında Namık Kemal’i çok sevdiğini belirtir. Tevetoğlu’na göre, dalkavukluk hastalığına kendini kaptırmayan Namık Kemal, mert ve eşsiz bir kahramandır. Eserlerinde milliyetçi yapısına dair çeşitli iktibaslar da yapan Tevetoğlu, vükelâya eğilmeyen Namık Kemal’e tam olarak hayrandır.

15 Mayıs 1931 yılında yayın hayatına başlayan *Atsız Mecmua*, Hüseyin Nihal Atsız tarafından çıkarılmaktadır. Hüseyin Nihal Atsız’dan övgü dolu cümlelerle bahseden Fethi Tevetoğlu, onun için Eşref’in “*Herkese gitmez belâ, erbâb-ı istihkak arar*” mısralarını kullanır. 17 sayı çıkarılabilen *Atsız Mecmua*’da komünist faaliyetler arasında yer alan çeşitli kişilerin varlığına yine dikkat çekilir. Ayrıca dergide çıkan yazıların künyesi verilir. *Atsız Mecmua*’nın kapatılmasından sonra Atsız 5 Kasım 1933’te *Orhun* dergisini çıkarmaya başlar. Fethi Tevetoğlu, “Türkçü Dergiler VIII”⁷⁰ başlıklı yazısında *Orhun* dergisinin tanıtımını yapar. Dokuz ay yayım hayatına devam eden *Orhun* dergisi dokuz sayı çıkar. Fakat 1 Ekim 1943’ten 1 Nisan 1944’e kadar 7 sayı daha yayımlanır. Derginin 15. ve 16. sayılarında yayımlanan iki açık mektup üzerine Türk milliyetçileri tutuklanırlar. Bunların yanı sıra Fethi Tevetoğlu, dergideki yazıların künyelerini de belirtir. Ancak yazıda yoğunlaşılan nokta 1944 Turancılık davasıdır.

“Türkçü Dergiler IX”⁷¹ yazısında Fethi Tevetoğlu, *Orkun* (1. dönem ve 2. Dönem) ve *Ötüken* dergileri hakkında bilgi verir. “Türkçü Dergiler X”⁷² yazısında *Kopuz* dergisini tanıtır ve kendi şairliğine değinir. “Türkçü Dergiler XI”⁷³’de Mustafa Çokay’ın çıkardığı *Yaş Türkistan* dergisinin önemini ve yazar kadrosunu anlatır. “Türkçü Dergiler XII”⁷⁴ başlıklı yazısında Rıza Nur’un *Türk Bilig Revüsü* ve *Tanrıdağ* dergileri hakkında incelemelerde bulunur. Ayrıca “Jön Türk Basını”⁷⁵ adlı makalesiyle Jön Türk dönemindeki basın faaliyetleri üzerinde durur.

Edebî Şahsiyetler Üzerine Yazıları

“Rıza Nur ve Şiirleri”⁷⁶ adlı yazısında ilk önce Rıza Nur’la ilgili bilgiler veren ve ondan övgüyle bahseden Fethi Tevetoğlu, Rıza Nur’un çok iyi bir şair olduğunu şu cümlelerle açıklar:

“Bu günün milliyetperver genç şairleri arasında Türkçülük aşkıyla coşanlar,

şair söyleyenler yok değildir. Fakat itiraf etmeli ki onlardan alınacak örnekler şimdi göreceğimiz yanında daha sönük kalacaktır. Bu, elbette Rıza Nur'un kıymetli bir şair olmasından çok, duyusunun ve aşkının büyüklüğündendir.”

Tevetoğlu'na göre idealist Türk şiiri Rıza Nur'un şiirleriyle yükselecektir. O “vâsi malûmatı ve yüksek ilmi, millî Türk şiirine olan vukufu, vezne hâkimiyeti, geniş muhayyalesile ve büyük aşkile ideal bir Türk şairidir.” “Büyük Rıza Nur”⁷⁷ yazısında da Rıza Nur'dan övgü dolu cümlelerle bahseder. “Rıza Nura Ait Hâtıra ve Vesikalar”⁷⁸ yazısı adından anlaşılacağı üzere, Rıza Nur'a ait çeşitli belgelerden oluşan derleme bir yazıdır.

“Benim Sevdiklerim”⁷⁹ yazısında ilk önce Türk ve Türkçü olmanın şemasını çizer. Daha sonra Türklüğe hizmet noktasında Namık Kemal'i çok sevdiğini belirtir. Tevetoğlu'na göre, dalkavukluk hastalığına kendini kaptırmayan Namık Kemal, mert ve eşsiz bir kahramandır. Eserlerinde milliyetçi yapısına dair çeşitli iktibaslar da yapan Tevetoğlu, vükelâya eğilmeyen Namık Kemal'e tam olarak hayrandır. “Büyük Namık Kemal'in İki Tahrirâtı”⁸⁰ başlıklı yazısında Namık Kemal'in hiçbir yerde yayınlanmamış iki tahriratını yayımlar.

“Büyük Hiciv Ustası Şâir Eşref”⁸¹ makalesinde, ilk önce Eşref'in hayatı hakkında bilgiler veren Fethi Tevetoğlu, onun çok cesur, korkusuz ve pervasız olduğunun yanı sıra Türk oğlu Türk olduğunu incelediği şiirlerden çıkarır.

“Ahmed Hikmet'den Mehmed Emin'e”⁸² makalesinde Türkçülük tarihinin iki yüce sanatkârı olarak gösterilen Mehmet Emin ve Ahmet Hikmet'in *Servet-i Fünûn* dergisinde yazılar kaleme almış olsalar da bu dergiye katılmamış olmaları yazıda özellikle vurgulanır. *Servet-i Fünûn* dergisi “inkar edilemez faydalarile birlikte, çok kere ruh ve kalıpta firenkseverlik, dilde arap ve acemseverlik göstermiş, Türk edebiyatına ve Türk diline büyük zararlar da getirmiştir.” Fakat Mehmet Emin, bu dergide Türk dili, Türk ölçü kalıbıyla Türk ruhunu terennüm eder. Bundan dolayı dergide en iyi anlaştığı kişi Ahmet Hikmet'tir. Fethi Tevetoğlu, bu fikirlerinin ardından her iki sanatkâra mektup yazar. “Ahmet Hikmet”⁸³ yazısında Ahmet Hikmet'in hayatıyla ilgili bilgi verir. “Millî Şairimiz Mehmet Emin Yurdakul”⁸⁴ yazısında Mehmet Emin Yurdakul'un Türkçülük tarihi içerisindeki yerini anlatır. “Millî Şairimize Âit Hatıralarım”⁸⁵ yazısında Mehmet Emin Yurdakul'la olan hatıralarını okurla paylaşır.

“Büyük Türkçü Şıpka Kahramanı Süleyman Hüsnü Paşa”⁸⁶ yazısında Süleyman Paşa'dan bahseden eserler hakkında bilgi verir ve onun hayatını anlatır. Yazının devamında Süleyman Hüsnü Paşa'nın eserlerinden ve Türkçülüğünden bahseder.⁸⁷

“Tanınmamış Halk Şairlerinden Zığaloğlu Mehmet”⁸⁸in hayatı hakkında bilgi veren Tevetoğlu, “Ahır zaman oldu” şiirini de yayımlar. “Ercişli Emrah”⁸⁹ makalesinde ilk önce şair üzerine yazılanlar hakkında bilgi verdikten sonra,

rivayetlere göre Emrah'ın hayat hikâyesini şiirlerinden örnekler vererek anlatır. "Sinoplu Emirî Hayatı ve Şiirleri"⁹⁰ başlıklı makalesinde Sinoplu Emirî'nin hayatı hakkında şiirlerinden örnekler vererek bilgi verir. Ticaretle uğraşması ve saz çalması gibi özelliklerine atıfta bulunur. Yazının sonunda ise, şiirlerinden örnekler sunar. "Sinoblu Emirînin Bir Türküsü"⁹¹ başlıklı yazısında halk şairinin bir türküsünü neşreder. "Âşık Ömer'e Dâir"⁹² başlıklı yazıda hayatı hakkında "İslambol'un Fethi" şiirinden yola çıkarak malumat verir. Aynı zamanda "İlme âşık" mahlasını kullandığını ve dil bildiğini de belirtir.

"Türk'e ve Atatürk'e Tutkun Şâir: Gazi Nazrûl İslâm"⁹³ adlı yazısında Mustafa Kemal Paşa'nın yabancı devletlerin sömürgesi altında yaşayanların sembol kahramanı olduğunu belirten Tevetoğlu, Gazi Nazrûl İslâm'ın Mustafa Kemal Paşa'ya sevgi ve tutkuyu ilk üfleyen kişi olduğu veçhile önemli olduğunu vurgular. Sert ve sözlerini sakınmayan İslâm'ın ilk önce hayat hikâyesini veren Tevetoğlu, daha sonra eserleri üzerinde incelemelerde bulunur. "Bayrağa Sardığım Yüce Şair"⁹⁴ başlıklı makalesinde Mehmet Akif'in cenazesini arkadaşlarıyla birlikte nasıl kaldırdıklarını hatırat şeklinde anlatır. Mehmet Akif'le ilgili farklı bir yazı ise "Mehmet Âkif'ten Hatıralar"⁹⁵ başlığını taşır. Yazıda Yusuf Hikmet Bayur'un Mehmet Âkif'le ilgili hatıraları nakledilir. Fethi Tevetoğlu'nun üzerinde durduğu edebî şahsiyetlerden bir diğeri Fevziye Abdullah Tansel'dir. "Fevziye Abdullah Tansel"⁹⁶ başlıklı yazı Tansel'in ölümü üzerine kaleme alınır ve onun büyük bir Türk milliyetçisi olduğundan ve ömrünü edebiyata adadığından bahseder. Diğer üzerinde durulan kişi ise, "Hasan Tahsin Banguoğlu"⁹⁷ başlıklı yazıda dikkat çekilen Hasan Tahsin Banguoğlu'dur. Yazı Hasan Tahsin Banguoğlu'nun ölümü üzerine kaleme alınır ve onun hayatı ve eserleri hakkında bilgi verilir. "İhsan Boran'ın Şiirleri"⁹⁸ başlıklı yazısında Gelibolu'da doğan İhsan Boran'ın şiirlerinden bahseder.

Edebiyatla İlgili Makaleleri

Türk Şîri ve Kopuz"⁹⁹ başlıklı yazı Türk şiirinin başlangıcı ve tekâmül evreleri hakkında bilgi verir. Fethi Tevetoğlu bu yazıyı "Kopuz" müstear ismiyle yazmıştır. "Gök Edebiyatı"¹⁰⁰ başlıklı yazısında millî edebiyatın en önemli kollarından birinin savaş edebiyatı olduğunu söyler. Savaş edebiyatını, "[İ]ş te bu toprak, su ve göklerin sevgisini bunlara candan bağlı olmanın gerekliliğini, bu üç şey için ölmenin büyüklüğünü ve tadını anlatan ruhlara sindiren aşılıyan edebiyata Savaş edebiyatı denir." şeklinde tanımlar. En savaşçı milletin Türkler olmasına rağmen bir savaş edebiyatı kuramadıkları üzerinde duran Tevetoğlu, Türk edebiyatında savaş için yazılanların hepsinin toprak için olduğunu, gök için yazılmış eserlerin olmadığını ifade eder. Çünkü gökler toprak kadar değerlidir ve insanlara edebiyat yoluyla anlatılması gerekir.

"Yüzyıllardan Seçtiklerim I"¹⁰¹ başlıklı yazıda Türk şiirinin çeşitli evrelerinden örnekler sunar. Seçilen şiirler genellikle İslamiyet öncesi ve sonrası edebî gelişmeyi açıklamaya ve örneklendirmeye yöneliktir. "Yüzyıllardan Seçtiklerim II"¹⁰² "Yüzyıllardan Seçtiklerim III"¹⁰³ başlıklı yazılarda aynı konu işlenmeye devam edilir. "Türk Edebiyatında Takma Adlar"¹⁰⁴ başlıklı yazıda ilk önce takma adların kimler tarafından ve hangi nedenlerle kullanıldığını ifade ettikten sonra, küçük bir takma isim sözlüğü verilir. "Atatürk'ün Türk Dili, Aruz Vezni ve Milliyet Üzerindeki Bir Yazısı"¹⁰⁵ başlıklı yazıda Atatürk'ün Hatîb takma adıyla *Minber* dergisinde "Asrileşmek" başlıklı yazısını nakleder. Yazıya göre Ziya Gökalp'ın *Türkleşmek İslamlaşmak Muasırlaşmak* adlı kitabı üzerine Atatürk "Asrileşmek" başlıklı yazıyı kaleme alır ve yazıda Türk dili, aruz vezni ve milliyetçilik üzerindeki görüşlerini açıklar.

Fethi Tevetoğlu'nun "Kürşadın Sofrasında"¹⁰⁶ başlığıyla hazırladığı millî Türk destanı her ne kadar Kürşad'ı anlatıyor olsa da aslında "ben" zamiriyle kendini de anlatır. Bu yönüyle öykü olduğu söylenilebilir. Metnin girişine, Kürşad'ı yazmasının sebebi olarak Türk gençliği arasında Kürşad'a benzer kahramanların yetişmesini istediğini gösterir. Ayrıca girişin sonuna "Türklük için en ufak bir fayda temin edebilirsek bize ne mutlu" ifadesini ekler. "Türk Kanı Bozulmasın Deye"¹⁰⁷ bir öyküsü de mevcuttur.

Diğer Makaleleri

"Amacımız Türke Fayda"¹⁰⁸ yazısında köycülük ideolojisi üzerinde duran Tevetoğlu, Türk yurdunun sadece güzel taraflarıyla değil, çirkin taraflarıyla da Türk'ün olduğunu vurgular. Türk aydını, köylünün çoraklık, bakımsızlık, hastalık gibi sorunlarından dolayı köyden uzaklaşmamalıdır. Çünkü her türlü nimeti köylüye borçludur Bundan

Savaş edebiyatını, "[i] iş te bu toprak, su ve göklerin sevgisini bunlara candan bağlı olmanın gerekliliğini, bu üç şey için ölmenin büyüklüğünü ve tadını anlatan ruhlara sindiren aşılıyan edebiyata Savaş edebiyatı denir." şeklinde tanımlar. En savaşçı milletin Türkler olmasına rağmen bir savaş edebiyatı kuramadıkları üzerinde duran Tevetoğlu, Türk edebiyatında savaş için yazılanların hepsinin toprak için olduğunu, gök için yazılmış eserlerin olmadığını ifade eder. Çünkü gökler toprak kadar değerlidir ve insanlara edebiyat yoluyla anlatılması gerekir.

dolayı, Türk'e en büyük faydayı Türk aydını ile Türk köylüsü arasındaki uçurumun kaldırılmasında görür.

"Evlenmek İşi"¹⁰⁹ yazısında erkeklerin hayatlarında geçirecekleri en zorlu imtihan olarak evlenmeyi gören Tevetoğlu, evliliğin Türk töresine göre olmasını ister. Uygun olmayan evlilikler kısa sürede yıkıldıkları gibi, toplumun da yıkılmasını sağlarlar. Ailenin Türkçülük fikrinin temelinde yer aldığını savunan Tevetoğlu, *"idealist Türk genci hâlis Türk kanı ve terbiyesi taşıyan arkadaşını seçib kendi istek ve görüşünde evlâdlar yetiştirdi mi en büyük kuvvetlere sâhib bulunacak demektir."* ifadelerini kullanır.

"Bu Vatan Satılmaz"¹¹⁰ yazısında komünizme karşı açık bir savaş ilan eder. Komünistleri tanıtırken *"Kendilerini, analarını, karı ve kızkardaşlarını kızıl prensip ve gayeleri uğruna satanlar, bizim olan bu ulu vatani da satmak hainliğini işlerken suçüstü yakalandılar."* ifadelerini kullanır. Ancak bu topraklar köpeklerin değil, "Bozkurtlarıdır" der.

"Millî Kin"¹¹¹ başlıklı yazısında her milletin düşmanlarının sınırlı olduğunu ifade eder. Ancak, Türk'ün diğer milletlerden farkı, kendisinden başka dostunun olmamasıdır ve birden çok düşmanla savaşmasının dünyada Türk düşmanlığı oluşturduğunu özellikle vurgular.

"Olduğu Gibi"¹¹²de insanlara yalan söylemek yerine gerçeği olduğu gibi söylemeyi önerir. "Dil Birliğimiz"¹¹³ yazısında bir milleti öldürmeyen ve yaşatan kuvvetlerin başında dili gösteren Tevetoğlu, hayatın her köşesinde Türkçenin kullanılması gerektiğini savunur. Türkçe konuşmaya hassasiyet gösterilmesini ister ve vatanın her noktasında nasıl Türk bayrağı dalgalanıyorsa, her ocağında da Türkçenin konuşulması gerektiğini savunur.

"Büyük Türk İhtilâlinin Yirminci Yılı"¹¹⁴ Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna yönelik övgü yazısıdır. Fakat ilginç olan Kurtuluş Savaşı'nın ihtilâl savaşı gibi gösterilmesidir.

"Üç Meslek"¹¹⁵ yazısında askerlik, doktorluk ve öğretmenlik mesleklerinden bahseder. Tevetoğlu'na göre, Türklerin meşhur meslekleri askerliktir. Türkiye'nin kurulmasına ve sağlamlaştırılmasına en fazla hizmet eden meslek ise, öğretmenliktir. Bundan dolayı sadece Türk soyundan olanlar öğretmenlik mesleğine alınmalıdır. Doktorluk ise, Türkçülüğü kökleştirecek mesleklerin en önemlisidir.

"Hemşehricilik Zihniyeti"¹¹⁶ yazısında hemşericilik veya kayırma zihniyetine karşı olan Tevetoğlu'na göre bir Türk'ü sadece hemşerileri değil, bütün Türkler ilgilendirir. Bundan dolayı *"Millî varlığımızı; Türklüğü böyle tehlikeli hastalıklardan kurtarmak ve her yerde her işte Türkü başa getirmek ve Türkü yüceltmek amacımızdır. Artık bizim bu amaca varmamızı hiçbir gayrı Türke önletmiyeceğiz."* ifadelerini kullanır.

“Kuvayı Milliye Ruhu”¹¹⁷ başlıklı yazıda Türk milletinin her ferdinde yüce bir ruh olduğunu düşünen Tevetoğlu, bu ruhun 1919 ve 1923 yılları arasında parladığı görüşündedir. Türkçülük de Türk milletini kurtaran Kuvayı Milliye ruhunun tezahürüdür ve ulu bir yoldur. “Dr. Divitcioğlu Kimdir? Türklüğe Hizmeti Nelerdir?”¹¹⁸ yazısında ilk önce Divitcioğlu’nun hayatı hakkında bilgiler veren Tevetoğlu, sonra onun koyu Türkçü olduğunu belirtir. “*Tabiblikte, belediye reisliğinde, yazılarında ve bütün şahsî, hayatında ne dürüst, ne ateşli, atılğan, yılmaz ve korkmaz bir yiğit Türk ve Türkçü olduğunu isbat edüp gitmiştir.*”

“Atatürk’ün Toplanmamış Yazıları”¹¹⁹ makalesinde Atatürk’ün o zamana kadar ortaya çıkarılmamış yazılarını yayınlar. Yazı içerisinde birçok yazıyı ortaya çıkaran Fethi Tevetoğlu, 1922 tarihli Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün Bitlis’te Küfrevîzâde Şeyh Bâkî Efendi’ye yazdığı mektupta geçen şu ifadeler oldukça önemlidir:

“Müşterek mesâi-i vataniyemizin muvaffakiyetine mâni’ olmak ve memleketi müteferrik kısımlara ayırarak hepimizi birbirimize düşürmek suretiyle millet ve memlekete felâket getirmek isteyen düşmanlar, ma’lum olduğu üzere ortaya Kürdistan meselesi çıkarmışlardı.”¹²⁰

“Tagore’un Dini”¹²¹ başlıklı yazı *Tagore Hayatı ve Eserleri* kitabının içinde mevcuttur. Oradaki yazı aynen *Yücel* dergisinde de yayınlanır. Fethi Tevetoğlu *Kopuz* dergisinde “Gitanjali”¹²² adıyla Tagore’dan bir çeviri de yapar.

“Dr. Rıza Nur ve Kopuz Mecmuası”¹²³ başlıklı yazısını *Kopuz* müstear ismiyle kaleme alır ve *Kopuz* dergisine yapılan hücumlara cevap verir. Yazının sonunda ise tek amaçlarının “Türk’e hizmet” olduğunu vurgular.

Fethi Tevetoğlu Hakkında Yazılanlar

“Yarın Turan Benimdir”¹²⁴ başlıklı yazı Kenan Ergen tarafından kaleme alınmıştır. Makalede, Fethi Tevetoğlu’nun şiirlerinde köylünün ön plana çıktığı ifade edilir. Ziya Gökalp’la Fethi Tevetoğlu’nun Turan’a bakışları noktasındaki farklardan bahsedilir ve çeşitli şiirlerinden örnekler veren Kenan Ergen, şair hakkındaki fikirlerini sıralar.

Yücel dergisinin “Kitap Dünyamız”¹²⁵ başlığını taşıyan bölümde Fethi Tevetoğlu’nun *Tagore Külliyyatı* adlı eserinin tanıtımı yapılmıştır. Tevetoğlu’nun bu kitabı ile “*derin bir sanat aşkının içten bir hayranlığın, uzun ve etraflı tetkikin mahsulü olan yeni bir kitap verdi.*”ği ifade edilir. Tagore’un bütün özellikleriyle tanıtıldığı kitabın bütün okuyucular tarafından gözden geçirilmesi istenir.

“61. Yazı Yılında Dr. Fethi Tevetoğlu ve Eserleri”¹²⁶, başlıklı yazı Ramazan Korkmaz tarafından yazılır. Altan Deliorman’ın “Tevetoğlu’ndan Kalan”¹²⁷ başlıklı yazısı, Fethi Tevetoğlu’nun hayatını ayrıntılı bir şekilde anlattıktan sonra eserleri

Şiirlerinde tabiat, aşk, geçmişe özlem, gurbet, vatan, metafizik, tarih, Türk büyükleri ve Turancılık mefhumu üzerinde yoğunlaşır. Tabiat duygusu, dağ, fırtına gibi tabiat unsurlarının yanı sıra şehirleri tanıtan bir özelliğe de sahiptir. Şehirli insanın kaçış psikozu olarak nitelendirilebilecek tabiatın koruyucu vasfını da işleyen Fethi Tevetoğlu, tabiatı daha çok tasvir yoluyla anlamlandırmaya çalışır. Fakat bazen kendi iç dünyası ile tabiat arasında bağlantı kurmak istediği de gözlemlenir. Yüceltilmiş ve tasavvufi aşkın yansımalarının görüldüğü şiir dünyasında, geçmişe özlem mazi-hâl-istikbâl çizgisi içerisinde zamandan hoşnutsuzluk şeklinde ortaya çıkar.

hakkında bilgi verir. Tekin Erer'in "Bir Cihan Çöktü"¹²⁸ yazısı Tevetoğlu'nun hayatını kısaca anlattıktan sonra O'nun Cleveland Hastanesi'nden Tekin Erer'e yazdığı mektuba yer verir. Mustafa Öztürk "Tevetoğlu'nun Ardından"¹²⁹ yazısında O'nun Türkçülük mefkûresine hizmetlerini edebî bir dille anlatır. Celâl Öcal "Atsız'a Yoldaş'ın Anlattıkları"¹³⁰ yazısında Fethi Tevetoğlu'nun bir anısını nakleder. Mehmet Kömen, "Ülkü Pınarı"¹³¹ yazısında Tevetoğlu'nu ülkü pınarına benzeterek ölümünden duyduğu üzüntüyü dile getirir. Celâl Öcal "Hocamızı Uğurlarken"¹³² yazısında Tevetoğlu'nun cenaze törenini anlatır. Dursun Yelken "Uçmak'ta Buluşanlar"¹³³ yazısında Fethi Tevetoğlu'nun Atsız'ı unutmayan, ölümünde sonra ona saygı duyan biri olduğunu ve kendisinin ölümünden sonra da cennette ikisinin bir araya geleceğini söyler. "Türkçü Şairler Fethi Tevetoğlu"¹³⁴ başlıklı yazı Rıdvan Çongur tarafından kaleme alınır ve Fethi Tevetoğlu'nun şiirleri hakkında kısa bilgiler verir. "Türkçü Şairler: Fethi Tevetoğlu"¹³⁵ yazısını ise Necmeddin Sefercioğlu yazar.

Fethi Tevetoğlu'nun Şairliği¹³⁶

Şiirlerinde tabiat, aşk, geçmişe özlem, gurbet, vatan, metafizik, tarih, Türk büyükleri ve Turancılık mefhumu üzerinde yoğunlaşır. Tabiat duygusu, dağ, fırtına gibi tabiat unsurlarının yanı sıra şehirleri tanıtan bir özelliğe de sahiptir. Şehirli insanın kaçış psikozu olarak nitelendirilebilecek tabiatın koruyucu vasfını da işleyen Fethi Tevetoğlu, tabiatı daha çok tasvir yoluyla anlamlandırmaya çalışır. Fakat bazen kendi iç dünyası ile tabiat arasında bağlantı kurmak istediği de gözlemlenir. Yüceltilmiş ve tasavvufi aşkın yansımalarının görüldüğü şiir dünyasında, geçmişe özlem mazi-hâl-istikbâl çizgisi içerisinde zamandan hoşnutsuzluk şeklinde ortaya çıkar. Güçlü bir vatan sevgisinin yer aldığı şiirlerde kahramanlık mefhumu Türk askerine bağlı bir

şekilde ortaya çıkar. Resmi ve kültürel tarihin yansımalarının görüldüğü şiirlerde Türk tarihinin, şairin bakış açısına göre, ünlü kişileri çeşitli özellikleriyle yer alırlar. Burada şair Türk tarihindeki efsanevi kişilikleri okuyucuya tanıtmaya kaygısı taşır. Sanat ve edebiyat konulu şiirlerinde, seven ve sevilen kişi olma amacı taşıyan şairin hayalden başka söyleyeceğinin olmadığı üzerinde durur. Şiirin bir kelimeyle birden çok nesne, olay ya da durumu anlatması ve his-fikir düşüncesi açısından Necip Fazıl'a yaklaşan Tevetoğlu, şairin görevinin güzelliği yakalamak olduğu düşüncesi ile şiirde estetiğe önem verdiğini ifade eder.

Fethi Tevetoğlu'nun şiir evreninin temelinde Türkçü-Turancı fikir yer alır. *Bir Bayrak Altına* ve *Yarın Turan Benimdir* adlı şiir kitaplarının isimleriyle Turancılık düşüncesine atıflarda bulunur. Hem coğrafya hem de fikir olarak Turan düşüncesi Fethi Tevetoğlu'nun şiirlerinde yer alır. Coğrafya olarak Tanrı Dağlarını, Orhun Nehrini şiirlerinde kullanan Fethi Tevetoğlu fikir yönünden bütün Türkleri bir bayrak altında toplama düşüncesi etrafında Turan mefhumunu şiirlerine konu edinir. Türkiye dışındaki Türk dünyasının çektiği sıkıntıları da şiirlerinde işleyen Fethi Tevetoğlu, onlardan "tutsak" kavramıyla bahseder ve onların bir gün kurtulacaklarına dair ümidini yitirmez. Turancılık düşüncesinin ikinci alt başlığı "ırk üzerine inşa edilmiş Türk tanımı"dır. Türk'ün diğer ırklardan üstün olduğuna inanan Tevetoğlu, kan birlikteliğini savunur. Ayrıca Türk'ün karakteristik özelliklerinden savaşçı olma, bağımsızlığına düşkün olma mert olma ve kin tutmama özelliklerini de şiirlerinin bazılarında dile getirir. Ancak şair, "Millî Kin" başlıklı şiirinde artık kin tutma zamanının geldiğini düşünür. Fethi Tevetoğlu her ne kadar İslamiyet'i Türkleştirmek ve Türk-İslam düşüncesi etrafında fikirlerini geliştirmiş olsa da, şiirlerinde Gök Tanrı inancının yansımaları çok sayıda görülür. "*Tanrı Kür Şad'dan geridir.*" (BB., s. 23) mısraında ise doğrudan Hüseyin Nihal Atsız'ın duygu ve düşünce dünyasının izlerini görmek mümkündür. Fakat bazı şiirlerinde Allah'a üstün bir vasıf gösterdiği ve tasavvufun "vahdet-i vücud" nazariyesine yaklaştığı da görülür. Türkçü-Turancı düşüncede saf Türk ırkının ancak Anadolu köylüsünde bulunabileceği anlayışından mülahazat Fethi Tevetoğlu'nda köylünün sıkıntıları çekmesine rağmen yüceltildiği görülür. Fikirlerini Türk tarihi ile temellendiren Tevetoğlu, Mete, Kürşad gibi efsanevi kişiliklerin yanı sıra bozkurt gibi mitolojik motiflere de şiirlerinde yer verir. Türk tarih tezinin yansımalarının görüldüğü Fethi Tevetoğlu şiirinde, Türk'ün kara bahtının çoktan yenildiği üzerinde de durulur. Kızılma düşüncesine de değinen Fethi Tevetoğlu'nun fikir dünyası göz önüne alındığında Kızılma'dan "Turan"ın anlaşıldığı açıktır. İnsan ve çevre kompozisyonunu da Turan düşüncesi etrafında şekillendiren Tevetoğlu, şiirlerinde metinlerarası ilişkilerden faydalanır.

Kopuz Dergisi

1939-1944 yıllarında yayınlanan *Kopuz*¹³⁷ dergisi, İstanbul ve Samsun'da olmak üzere iki dönem faaliyetlerini sürdürür.¹³⁸ Atsız 1939 yılında 1934 yılında *Orhun* dergisini yeniden yayınamaya başlamadığından Fethi Tevetoğlu, bu dönemde bir Türkçü dergi çıkarmayı lüzumlu gördüğünden ve kendini bu yeteneğe sahip bulduğundan Kastamonu Lisesi'nden arkadaşı olan orman mühendisi Cemal Tigin, Kastamonu valiliğine bir dergi çıkarmak için müracaat eder. Cemal Tigin aylık millî sanat ve fikir mecmuası için aldığı izin ile dergi çıkmaya başlar.¹³⁹ Bundan dolayı ilk olarak 15 Nisan 1939'da her ayın 15'inde yayınlanan *Kopuz*'un ilk sahibi ve neşriyat müdürü Cemal Tigin'dir.¹⁴⁰

Dergi yayınlandığı ilk dönemde 9 sayı çıkarılır. Sermayesinin çoğunluğunu Kastamonu liseli aydınlar, Nejdett Sançar ve Fethi Tevetoğlu karşılar. Derginin ilk üç sayısında Rıza Nur'un Türk şiiriyle ilgili yazıları yer alır. Bunun üzerine *Ulus* gazetesinde Nureddin Artam ve *Pazar Postası* adlı magazinde de komünistlikten hükümlü Naci Sadullah saldırıya geçerler. Söz konusu kişilerin saldırılarına Fethi Tevetoğlu "Kopuz" takma adını kullanarak cevaplar yazar. Nazım Hikmet'in 1938'de Harp Okulu'nda propaganda faaliyetine girişmesi üzerine Fethi Tevetoğlu'nun dolabı aranır ve Tevetoğlu mimlenerek devamlı izlenmeye başlar. *Kopuz*'un 9. sayısında yer alan "Artık Ayıldım" ve "İhtilal" şiirleri Ankara'yı kuşkulandırır. Artık *Kopuz* dergisinin yayınlanmasının arkasında yer alan kişinin Fethi Tevetoğlu olduğu anlaşılır ve 15 Ocak 1940'ta çıkan sayısından sonra dergi yayımına uzun bir süre için ara vermek zorunda kalır. İlhan Darendelioğlu *Kopuz* dergisini, "Kopuz'un Türk milliyetçiliğine yaptığı hizmet gerçekten büyük olmuştur. Birkaç özel sayısı ise, bugün de Türk milliyetçiliğini tetkik edenler için kütüphanelerde aranan önemli kaynaklar olmaktadır."¹⁴¹

Askerî Tıbbiye öğrencisi olmasından dolayı *Kopuz* dergisini yayımlamaya ara veren Fethi Tevetoğlu, doktor olduktan ve evlendikten sonra dergiyi 1943 yılında yeniden faaliyete geçirir.¹⁴² Tevetoğlu *Kopuz* dergisinin yeni yayın dönemini şu cümlelerle anlatır:

"Mayıs 1943'te "Aylık Türkçe Dergi" olarak çıkmaya başlayan Samsun serisi KOPUZ'un kapağında ATSIIZ MECMUA'nın "Aylı-Kurt" amblemi ve bunun altında da Saraçoğlu'nun şu sözü yazılıydı: "BİZ TÜRK'ÜZ, TÜRKÇÜYÜZ VE DÂİMÂ TÜRKÇÜ KALACAĞIZ". Derginin haberleşme adresi yine aynı kutu numarası ile: Posta Kutusu: 17 Samsun'du. Fakat bu kez derginin sahibi eşim Tevetoğlu Gülcan'dı. Neşriyat Müdürü ise edebiyatçı arkadaşım Feridun Ankara (1914-24 Ocak 1974) idi. Feridun Ankara, vazife gereği Samsun'dan ayrılınca KOPUZ'un Neşriyat Müdürü de babam Tevetoğlu Ali Dursun olmuştu. Derginin başyazılarına (TEVETOĞLU) imzâsını atıyordum. Şiirlerim de yalnız (TEVETOĞLU) imzamlı çıkıyordu. Edebî, fikri inceleme ve araştırma yazılarımda ise (Dr. Tevetoğlu Fethi) diye tam ad ve

soyadını kullanıyordum. Bir Anadolu vilâyetinde çıkmasına rağmen KOPUZ'un sesi, gördüğü ilgi ve yaptığı te'sir İstanbul Serisi'nden çok daha üstündü. Samsun merkezinde ve Bafra başta vilâyetin dokuz kazasında ve Sinop, Kastamonu, Çankırı, Zonguldak yörelerinde KOPUZ umulmadık bir ilgi ve destek bulmuştu."¹⁴³

Yazı hayatına yeniden böyle başlayan *Kopuz* tekrar Rıza Nur sayısı çıkarınca Cumhurbaşkanı İnönü Fethi Tevetoğlu'nu sorgulamaya üç kişiden oluşan bir ekip gönderir. Burada sorulan sorulara Fethi Tevetoğlu'nun "*Meclis tutanaklarından noktası değiştirilmeden alınmış bir yazıyı ölmüş bir Türk büyüğünün hâtırasına çıkardığımız derginin kapağına koymak suç mu*" diye karşılamasından dolayı Haziran 1944 yılına kadar *Kopuz* dergisine dokunulmaz. Ancak Mayıs 1944 yılında derginin son sayısının kapağına "*Gelecek Sayıda: Büyük Türkçü ATSIZ kimdir? Türkçülükteki büyük rolü nedir?*" ilanının konulması üzerine Fethi Tevetoğlu tutuklanır ve *Kopuz* kapatılır.¹⁴⁴

Sonuç

Sonuç olarak, Fethi Tevetoğlu hayatının her döneminde Türkçü-Turancı düşünceye sadık kalan idealist ve tutarlı bir kimliğin Türk tarihindeki önemli temsilcilerinden biridir. Hayatıyla ve şiirlerini bina ettiği unsurlar cihetiyle kendisinden sonraki nesle örnek bir kişilik olma özelliği gösterir. Ancak Tevetoğlu'nun belki de en büyük eseri 1939-1940 yılları arasında 9 sayı ve Mayıs 1943-Mayıs 1944 yılları arasında 13 sayı yayımlayabildiği *Kopuz* dergisidir.

Sonuç olarak,
Fethi Tevetoğlu
hayatının her
döneminde
Türkçü-Turancı
düşünceye sadık
kalan idealist
ve tutarlı bir
kimliğin Türk
tarihindeki önemli
temsilcilerinden
biridir. Hayatıyla
ve şiirlerini bina
ettiği unsurlar
cihetiyle
kendisinden
sonraki nesle
örnek bir kişilik
olma özelliği
gösterir.

Fethi Tevetoğlu'nun Yazdıkları

A. Fethi, "Bozkurt", *Atsız Mecmua*, Yıl: 2, S. 13, 15 Mayıs 1932, s. 21.

A. Fethi, "Kuduz Köpek", *Atsız Mecmua*, Yıl: 2, S. 15, 15 Temmuz 1932, s. 18.

Ali Fethi, "Tanınmamış Halk Şairlerinden Zığaloğlu Mehmet", *Atsız Mecmua*, Yıl: 2, S. 17, 25 Eylül 1932, s. 170-171.

Atsız Yoldaş, *Yarın Turan Benimdir*, Arkadaş Matbaası, İstanbul 1934.

- M. Atsıza Yoldaş, *Bir Bayrak Altına*, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, İstanbul 1936.
- M. Atsıza Yoldaş, "Âşık Ömer'e Dair", *Yücel*, C. V, S. 25, Mart 1937, s. 11-12.
- Kopuz, "Türk Şîri ve Kopuz", *Kopuz*, S. 1, 15 Nisan 1939, s. 1-2.
- Kopuz, "Büyük Namık Kemal'in İki Tahrirâtı", *Kopuz*, S. 1, 15 Nisan 1939, s. 24-26.
- Kopuz, "Dr. Rıza Nur ve Kopuz Mecmuası", *Kopuz*, S. 2, 15 Mayıs 1939, s. 74-78.
- Mengüç Atsıza Yoldaş, "Yüz-yıllardan Seçtiklerim I", *Yücel*, C. 4, S. 19, Eylül 1936, s. 101-103.
- Mengüç Atsıza Yoldaş, "Yüz-yıllardan Seçtiklerim II", *Yücel*, C. 4, S. 22, Birinci Kânun 1936, s. 144-146.
- Mengüç Atsıza Yoldaş, "Yüz-yıllardan Seçtiklerim III", *Yücel*, C. 4, S. 23, İkinci Kânun 1937, s. 176-178.
- Mengüç Tibet, "Gök Edebiyatı", *Yücel*, C. 2, S. 7, Eylül 1935, s. 28-29.
- TAGORE Rabindranath, "Gitanjali", (Çev. Fethi Tevet), *Kopuz*, C. 1, S. 1, 15 Nisan 1939, s. 18-19.
- TEVET, Fethi, *Fuzulînin Bahçesi*, İstanbul Acun Basımevi, İstanbul.
- TEVET, Fethi, "Ercişli Emrah", *Yücel*, C. 6, S. 39, Mayıs 1938, s. 109-112.
- TEVET, Fethi, "Sinoplu Emirî Hayatı ve Şiirleri", *Yücel*, C. 8, S. 45, Mayıs 1938, s. 123-126.
- TEVET, Fethi, "Nerdesin", *Yücel*, C. VIII, S. 46, İlk Kânun 1938, s. 197.
- TEVET, Fethi, "Tagore'un Dini", *Yücel*, C. 9, S. 50, Nisan 1939, s. 73-75.
- TEVET, Fethi, "Sinoblu Emirînin Bir Türküsü", *Kopuz*, S. 1, 15 Nisan 1939, s. 31.
- TEVET, Fethi, "Ahmet Hikmet" S. 2, 15 Mayıs 1939, s. 48-52.
- TEVET, Fethi, "Kürşad'ın Sofrasında", *Kopuz*, C. 1, S. 4, 15 Temmuz 1939, s. 138-140.
- TEVET, Fethi, "Kürşad'ın Sofrasında", C. 1, S. 5, 15 Ağustos 1939, s.196-200.
- TEVET, Fethi, "Millî Şairimiz Mehmet Emin Yurdakul I", C. 1, S. 5, 15 Ağustos 1939, s.172-178.
- TEVET, Fethi, "Millî Şairimiz Mehmet Emin Yurdakul II", C. 1, S. 6, 15 Eylül 1939, s.209-215.

TEVET, Fethi, "Türk Kanı Bozulmasın Deye", *Kopuz*, C. 1, S. 6, 15 Eylül 1939, s. 233-237.

TEVET, Fethi, "İhsan Boran'ın Şiirleri", *Kopuz*, C. 2, S. 7-8, 15 Birinci Kânun 1939, s. 9-12.

TEVET, Fethi, "Anneme", *Yücel*, C. X, S. 55, Eylül 1939, s. 7.

TEVET, Fethi, *Tagore Külliyyatı I*, *Kopuz Terceme Kitapları*, İstanbul 1939.

TEVET, Fethi, "Rıza Nur ve Şiirleri", *Ergenekon*, Yıl:1, Sayı: 3, s. 10-13.

TEVET, Fethi, "Çile", *Yücel*, C. X, S. 57, Son Teşrin 1939, s. 139.

TEVET, Fethi, "Türklüğün Delidivânesi" *Ergenekon*, Yıl, 1, S. 3, 10.01.1939, s. 19.

TEVETOĞLU, *Türklüğe Kurban*, İstanbul Arkadaş Matbaası, İstanbul 1943.

TEVETOĞLU, "Ya Bizimdir Ya Kimsenin", *Kopuz*, C.1, S. 1, Mayıs 1943, s. 5.

TEVETOĞLU, Fethi, "Benim Sevdiklerim", *Kopuz*, C. 1, S. 1, Mayıs 1943, s. 9-14.

TEVETOĞLU, Fethi, "Amacımız Türke Fayda", *Kopuz*, C. 1, S. 1, Mayıs 1943, s. 1

TEVETOĞLU, "Millî Kin", *Kopuz*, C. 1, S. 2, Haziran 1943, s. 4.

TEVETOĞLU, "Hak-Mev-Cûd", *Kopuz*, C. 1, S. 2, Temmuz 1943, s. 51.

TEVETOĞLU, Fethi, "Rıza Nur ve Şiirleri", *Kopuz*, C. 1, S. 5-6, Eylül 1943, s.122-126.

TEVETOĞLU, Fethi, "Büyük Rıza Nur", *Kopuz*, C. 1, S. 5-6, Eylül 1943, s. 97.

TEVETOĞLU, Fethi, "Rıza Nur ve Şiirleri", *Kopuz*, C. 1, S. 5-6, Eylül 1943, s.130-138.

TEVETOĞLU, "Vatan! Derdim Seninle", *Kopuz*, C. 1, S. 7, Ekim 1943, s. 146-147.

TEVETOĞLU, Fethi, "Büyük Hiciv Ustası Şâir Eşref", *Kopuz*, C. 1, S. 2, Haziran 1943, s. 41-44.

TEVETOĞLU, Fethi, "Millî Kin", *Kopuz*, C. 1, S. 2, Haziran 1943, s. 1.

TEVETOĞLU, Fethi, "Olduğu Gibi", *Kopuz*, C. 1, S. 3, Temmuz 1943, s. 49.

TEVETOĞLU, Fethi, "Ahmed Hikmet'den Mehmed Emin'e", *Kopuz*, C. 1, S. 3, Temmuz 1943, s. 63-64.

TEVETOĞLU, Fethi, "Büyük Türkçü Şıpka Kahramanı Süleyman Hüsnü Paşa", *Kopuz*, C. 1, S. 4, Ağustos 1943, s. 93-96.

TEVETOĞLU, Fethi, "Dil Birliğimiz", *Kopuz*, C. 1, S. 4, Ağustos 1943, s. 35-36.

TEVETOĞLU, Fethi, "Büyük Türk İhtilâlinin Yirminci Yılı", *Kopuz*, C. 1, S. 7, Ekim 1943, s.145.

TEVETOĞLU, Fethi, "Millî Şâirimize Âit Hatıralarım", *Kopuz*, C. 1, S. 10, 1 Şubat 1944, s.237-240.

TEVETOĞLU, Fethi, "Hemşehricilik Zihnîyeti", *Kopuz*, C. 1, S. 10, 1 Şubat 1944, s.217-218.

TEVETOĞLU, Fethi, "Evlenmek İşi", *Kopuz*, C. 1, S. 11, Mart 1944, s. 241-243.

TEVETOĞLU, Fethi, "Kuvayı Milliye Ruhu", *Kopuz*, C. 2, S.1, Mayıs 1944, s.1-2.

TEVETOĞLU, Fethi, "Dr. Divitcioğlu Kimdir? Türklüğe Hizmeti Nelerdir?", *Kopuz*, C. 2, S.1, Mayıs 1944, s. 21-22.

TEVETOĞLU, Fethi, "Üç Meslek, Askerlik, Öğretmenlik, Doktorluk", *Kopuz*, C. 1, S. 8-9, Birinci kânun 1943-İkincikânun 1944, s.169-171.

TEVETOĞLU, Fethi, "Büyük Türkçü Şıpka Kahramanı Süleyman Hüsnü Paşa (Eserleri ve Türkçülüğü)", *Kopuz*, C. 1, S. 8-9, Birincikânun 1943-İkincikânun 1944, s. 207-210.

TEVETOĞLU, "Malta Mektupları, Kızım Filiz Hatun'a Yazdıklarım", *Altın-Işık*, C. 1, S. 2, 15 Şubat 1947, s. 11.

TEVETOĞLU, Fethi, "Bu Vatan Satılmaz", *Kür Şad*, S. 1, 3 Nisan 1947, s. 8.

TEVETOĞLU, Fethi, "Evlenmek İşi", *Kızılelma*, Yıl: 1, Sayı: 7, 12 Aralık 1947, s. 6, 13.

TEVETOĞLU, "Dostlara Sesleniş", *Altın-Işık*, C. 1, S.7, 25 Ağustos 1947, s. 10.

TEVETOĞLU, Fethi, *Ömer Naci*, Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Kültür Yayınları, İstanbul 1973.

TEVETOĞLU, Fethi, "Jön Türk Basını I" *Hayat Târih Mecmuası*, S. 12 (96), Ocak 1973, s. 9-17.

TEVETOĞLU, Fethi, "Jön Türk Basını II" *Hayat Târih Mecmuası*, S. 1 (97), Şubat 1973, s. 11-19.

TEVETOĞLU, Fethi, *Enis Behiç Koryürek*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1985.

TEVETOĞLU, Fethi, *Hamdullah Subhi Tanrıöver*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1986.

TEVETOĞLU, Fethi, "Atatürk'ün Toplanmamış Yazıları I", *Belleten*, C. 2, S. 197, Ağustos 1986, s. 531-545.

TEVETOĞLU, Fethi, "Atatürk'ün Toplanmamış Yazıları I", *Belleten*, C. 2, S. 197, Ağustos 1986, s. 545.

TEVETOĞLU, Fethi, "Bayrağa Sardığım Yüce Şair", *Millî Kültür*, S. 55, Aralık 1986, s. 6-9.

TEVETOĞLU, Fethi, "Mehmet Âkif'ten Hatıralar", *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C: LII, S: 420, Aralık 1986, s. 547-553.

TEVETOĞLU, Fethi, "Türkçü Dergiler I" *Türk Kültürü*, S. 296, Aralık 1987, s. 723-731.

TEVETOĞLU, Fethi, *Süleyman Paşa*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988.

TEVETOĞLU, Fethi, *Mehmet Emin Yurdakul*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988.

TEVETOĞLU, Fethi, "Türk Edebiyatında Takma Adlar", *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C: LV, S: 437, Mayıs 1988, s. 267-280.

TEVETOĞLU, Fethi, "Fevziye Abdullah Tansel", *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C: LVI, S: 441, 1Eylül 1988, s. 117-122.

TEVETOĞLU, Fethi, "Atatürk'ün Türk Dili, Aruz Vezni ve Milliyet Üzerindeki Bir Yazısı", *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C: LVI, S: 443, Kasım 1988, s. 229-235.

TEVETOĞLU, Fethi, "Türkçü Dergiler II" *Türk Kültürü*, S. 298, Şubat 1988, s. 84-91.

TEVETOĞLU, Fethi, "Türkçü Dergiler III" *Türk Kültürü*, S. 299, Mart 1988, s.146-155.

TEVETOĞLU, Fethi, "Türkçü Dergiler IV" *Türk Kültürü*, S. 300, Nisan 1988, s. 233-239.

TEVETOĞLU, Fethi, "Türkçü Dergiler V" *Türk Kültürü*, S. 301, Mayıs 1988, s. 291-297.

TEVETOĞLU, Fethi, "Türkçü Dergiler VI" *Türk Kültürü*, S. 303, Temmuz 1988, s. 436-439.

TEVETOĞLU, Fethi, "Türkçü Dergiler VI" *Türk Kültürü*, S. 303, Temmuz 1988, s. 439.

TEVETOĞLU, Fethi, "Türkçü Dergiler VII" *Türk Kültürü*, S. 304, Ağustos 1988, s. 499-505.

TEVETOĞLU, Fethi, "Türkçü Dergiler VIII" *Türk Kültürü*, S. 306, Ekim 1988, s. 648-653.

TEVETOĞLU, Fethi, "Türkçü Dergiler IX" *Türk Kültürü*, S. 308, Aralık 1988, s. 792-799.

TEVETOĞLU, Fethi, "Türkçü Dergiler X", *Türk Kültürü*, Mart 1989, S. 311, s. 181-188.

TEVETOĞLU, Fethi, "Türkçü Dergiler XI" *Türk Kültürü*, S. 318, Ekim 1989, s. 626-629.

TEVETOĞLU, Fethi, "Türk'e ve Atatürk'e Tutkun Şâir: Gazi Nazrûl İslâm", *Belleten*, C. LIII, S. 207-208, Ağustos-Aralık 1989, s. 853-881.

TEVETOĞLU, Fethi, "Hasan Tahsin Banguoğlu", *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C: LVIII, S: 451, Temmuz 1989, s. 51-56.

TEVETOĞLU, Fethi, "Türkçü Dergiler XII" *Türk Kültürü*, S. 321, Ocak 1990, s. 24-31.

Hakkında Yazılanlar

ÇONGUR, Rıdvan, "Fethi Tevetoğlu", *Yeni Orkun*, Aralık 1989, S. 20, s. 12-14.

DELİORMAN, Altan, "Tevetoğlu'ndan Kalan" *Yeni Orkun*, Aralık 1989, S. 20, s. 3-6.

ERER, Tekin, "Bir Cihan Çöktü" *Yeni Orkun*, Aralık 1989, S. 20, s. 8.

ERGEN, Kenan, "Yarın Turan Benimdir", *Yücel*, C. 1, S. 3, Nisan 1935, s. 42-43.

İsimsiz, "Kitap Dünyamız", *Yücel*, C. 6, S. 39, Mayıs 1938, s. 118.

GÖNÜL, Mert, *Türk Düşünce ve Siyasi Hayatında Dr. Fethi Tevetoğlu*, Türk Ocakları Ankara Şubesi Yayınları, Ankara 2011.

KORKMAZ, Ramazan, "61. Yazı Yılında Dr. Fethi Tevetoğlu ve Eserleri" *Yeni Forum*, 1-15 Temmuz 1989, C. 10, S. 236, s. 47-49.

KÖMEN, Mehmet, "Ülkü Pınarı", *Yeni Orkun*, Aralık 1989, S. 20, s. 10.

ÖCAL, Celâl "Atsız'a Yoldaş'ın Anlattıkları", *Yeni Orkun*, Aralık 1989, S. 20, s. 10.

ÖCAL, Celâl "Hocamızı Uğurlarken", *Yeni Orkun*, Aralık 1989, S. 20, s. 11.

ÖNEN, Nizam, "Fethi Tevetoğlu", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce*, İstanbul İletişim Yayınları, 2008, s. 622-627.

ÖZTÜRK, Mustafa, "Tevetoğlu'nun Ardından", *Yeni Orkun*, Aralık 1989, S. 20, s. 9.

SEFERCİOĞLU, Necmettin, "Türkçü Şairler: Fethi Tevetoğlu", *Orkun*, S.35, <http://www.orkun.com.tr/asp/orkun.asp?Tip=Arşiv%20Sayılar&Durum> (17.06.2014).

SOĞUKÖMEROĞULLARI, Mehmet, *Fethi Tevetoğlu Hayatı, Sanatı ve Şairliği*, Grafiker Yayınları, Ankara 2012.

YELKEN, Dursun, "Uçmak'ta Buluşanlar", *Yeni Orkun*, Aralık 1989, S. 20, s. 11.

Kaynaklar

- CEBECİ, Oğuz (2004), *Psikanalitik Edebiyat Kuramı*, İstanbul: İthaki Yayınları.
- ÇETİN, Nurullah (2012), *Takma İsimler Sözlüğü*, Ankara: Akçağ Yayınları, s.
- ENGİN, Ertan (2011), "Biyografik Açından İsmail Safa'nın Şairliği", *Atatürk Üniversitesi Türk Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S.46, s. 95-110.
- ERGÜN, Sadeddin Nüzhet, *Türk Şairleri*, Cilt 2, 1944.
- LANDAU, Jacob M. (1999), *Pantürkizm*, çev. Mesut Akın, İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- MORAN, Berna (2004), *Edebiyat Kuramları ve Eleştirisi*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- ÖNEN, Nizam (2005), *İki Turan*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- ÖZDOĞAN, Günay Göksu (2006), "Turan" dan "Bozkurt" a Tek Parti Döneminde Türkçülük (1931-1946), İstanbul: İletişim Yayınları.
- SEFERCİOĞLU, Necmettin (2008), *Türkçü Dergiler*, Ankara: Türk Ocakları Ankara Şubesi Yayınları.

-
- 1 MORAN, Berna (2004), *Edebiyat Kuramları ve Eleştirisi*, İstanbul: İletişim Yay., s. 131-133.
- 2 ENGİN, Ertan "Biyografik Açısından İsmail Safa'nın Şairliği", *Atatürk Üniversitesi Türk Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S.46, 2011, s. 96; Freud *Yaratıcı Yazarlar ve Gündüz Düşleri* (1908) başlıklı çalışmasında edebiyat eserinin oluşumunu açıklarken gündelik hayatta karşılaşılan bir olay yazara çocukluk deneyimini anımsatmakta, bu deneyim "eski bir isteği" uyandırarak sanatçıyı bu isteği gerçekleştirmek üzere harekete geçirmekte olduğundan sanat-edebiyat eseri sanatçının hayatıyla doğrudan ilişkilidir tezini savunur. Bk. Oğuz Cebeci, *Psikanalitik Edebiyat Kuramı*, İthaki Yayınları, İstanbul 2004, s. 175.
- 3 ERGÜN, Sadeddin Nüzhet (1944), *Türk Şairleri*, Cilt 2, s. 565.
- 4 TEVET, Fethi "Anneme", *Yücel*, C. X, S. 55, Eylül 1939, s. 7.
- 5 GÖNÜL, Mert (2011), *Türk Düşünce ve Siyasi Hayatında Dr. Fethi Tevetoğlu*, Türk Ocakları Ankara: Ankara Şubesi Yayınları, s. 13-16.
- 6 TEVETOĞLU, "Hak-Mev-Cüd", *Kopuz*, C. 1, S. 2, Temmuz 1943, s. 51.
- 7 KORKMAZ, Ramazan "61. Yazı Yılında Dr. Fethi Tevetoğlu ve Eserleri", *Yeni Forum*, 1-15 Temmuz 1989, C. 10, S. 236, s. 47.
- 8 GÖNÜL, Mert *age.*, s. 13-20.
- 9 TEVETOĞLU, Fethi "Bayrağa Sardığım Yüce Şair", *Millî Kültür*, S. 55, Aralık 186, s. 7.
- 10 TEVETOĞLU, Fethi "Bayrağa Sardığım Yüce Şair", s. 7-8.
- 11 TEVETOĞLU, Fethi "Bayrağa Sardığım Yüce Şair", s. 7-8.
- 12 DELİÖRMAN, Altan "Tevetoğlu'ndan Kalan", *Yeni Orkun*, S. 20, Aralık 1989, s. 3.
- 13 KARAÇAY Gülcan Kırımşamhal Türk'ü olan bir ailenin kızı olup, bir dedesi Uruzbeglerden Hacı Dadaş'tır. Bu kişi II. Dünya Savaşı'na Ruslar tarafından Almatı'ya sürgün edilen ve sürgünde ölen Karaçaylı ailelerden birinin reisidir. Diğer dedesi Kırımşamhallardan olup Çekoslovakya üzerinden kaçarak İstanbul'a gelirken, karısı Altunsaç Hanım ve 4 yaşındaki kızı Gülcan da Odesa'dan İstanbul'a ulaşırlar. Konya'nın Sarayönü ilçesine bağlı Başhöyük Köyü'nde kısa bir süre kaldıktan sonra Samsun'a gelip yerleşirler. Bk. Altan Deliorman, *agm.*, s. 3.
- 14 GÖNÜL, Mert *age.*, s. 13-20.
- 15 TEVETOĞLU, "Malta Mektupları, Kızım Filiz Hatun'a Yazdıklarım", *Altın-Işık*, C. 1, S. 2, 15 Şubat 1947, s. 11.
- 16 DELİÖRMAN, Altan *agm.*, s. 3.
- 17 GÖNÜL, Mert *age.*, s. 20.
- 18 DELİÖRMAN, Altan *age.*, s. 4.

- 19 TEVETOĞLU, "Dostlara Sesleniş", *Altın-Işık*, C. 1, S.7, 25 Ağustos 1947, s. 10.
- 20 DELİORMAN Altan, age., s. 5.
- 21 ÖNEN, Nizam "Fethi Tevetoğlu", s. 622-624; Altan Deliorman, age., s. 3.
- 22 DELİORMAN Altan, age., s. 5
- 23 ÖNEN, Nizam "Fethi Tevetoğlu", s. 622-624.
- 24 GÖNÜL, Mert age., s. 163.
- 25 GÖNÜL, Mert age., s. 143-182.
- 26 DELİORMAN, Altan age., s. 6.
- 27 ÖNEN Nizam, age., s. 624-627.
- 28 ÖCAL, Celâl "Hocamızı Uğurlarken", *Yeni Orkun*, S. 20, Aralık 1989, s. 11.
- 29 ÖNEN, Nizam age., s. 622-623.
- 30 ÖNEN, Nizam age., s. 624-627.
- 31 GÖNÜL, Mert age., s. 39.
- 32 GÖNÜL, Mert age., s. 77-79, 147.
- 33 ÖNEN, Nizam age., s. 624-627.
- 34 ÖNEN, Nizam, age., s. 627.
- 35 GÖNÜL, Mert age., s. 77-79.
- 36 GÖNÜL, Mert age., s. 104-113.
- 37 Şiir *Bir Bayrak Altına* kitabının 16. sayfasında yer almaktadır.
- 38 GÖNÜL, Mert age., s. 15-19. Esere ulaşamadığından kitaba dâhil edilmemiştir.
- 39 GÖNÜL, Mert age., s. 18.
- 40 ÇETİN, Nurullah (2012), *Takma İsimler Sözlüğü*, Ankara: Akçağ Yayınları, s. 172.
- 41 TEVETOĞLU, Fethi "Türkçü Dergiler X", *Türk Kültürü*, Mart 1989, S. 311, s. 181.
- 42 ÖNEN, Nizam "Fethi Tevetoğlu", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce*, İstanbul İletişim Yayınları, 2008, s. 622.
- 43 Mütefekkirin Türkçülük düşüncesi içerisindeki asıl etkisi *Kopuz* dergisini çıkarmasıyla başlar. Bu dergiyi 1939 yılında dokuz sayı 1943 yılında ise 12 sayı yayınlar. bk. Mert Gönül, age., s. 80-102.
- 44 GÖNÜL, Mert age., s. 17; Nizam Önen, age., s. 622-624.
- 45 Yazımızda Atsıza Yoldaş, *Yarın Turan Benimdir*, Arkadaş Matbaası, İstanbul 1934 baskısı kullanılacaktır ve bu eser için YT kısaltması esas alınacaktır.
- 46 YOLDAŞ, M. Atsıza *Bir Bayrak Altına*, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, İstanbul 1936 baskısı kullanılacaktır ve bu eser için BB kısaltması esas alınacaktır.
- 47 TEVET, Fethi *Fuzulînin Bahçesi*, İstanbul Acun Basımevi, İstanbul baskısı kullanılacaktır ve bu eser için FB kısaltması esas alınacaktır.
- 48 TEVETOĞLU, *Türklüğe Kurban*, İstanbul Arkadaş Matbaası, İstanbul 1943 baskısı kullanılacaktır ve bu eser için TK kısaltması esas alınacaktır.
- 49 TEVET, Fethi (1939), *Tagore Külliyyatı I*, Kopuz İstanbul: Terceme Kitapları.
- 50 TEVETOĞLU, Fethi "Türk'e ve Atatürk'e Tutkun Şâir: Gazi Nazrûl İslâm", *Belleten*, C. LIII, S. 207-208, Ağustos-Aralık 1989, s. 853-854.
- 51 "Kitap Dünyamız", *Yücel*, C. 6, S. 39, Mayıs 1938, s. 118.
- 52 TEVETOĞLU, Fethi *Ömer Naci*, Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Kültür Yayınları, İstanbul 1973.
- 53 TEVETOĞLU, Fethi *Ömer Nâci*, s. VII.
- 54 TEVETOĞLU, Fethi *Enis Behiç Koryürek*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1985.
- 55 TEVETOĞLU, Fethi *Enis Behiç Koryürek*, s. 5.
- 56 TEVETOĞLU, Fethi *Hamdullah Subhi Tanrıöver*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1986.
- 57 TEVETOĞLU, Fethi *Hamdullah Subhi Tanrıöver*, s. 5.

- 58 TEVETOĞLU, Fethi *Hamdullah Subhi Tanrıöver*, s. 38-44.
- 59 TEVETOĞLU, Fethi *Hamdullah Subhi Tanrıöver*, s. 80.
- 60 TEVETOĞLU, Fethi *Süleyman Paşa*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988.
- 61 TEVETOĞLU, Fethi *Mehmet Emin Yurdakul*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988.
- 62 TEVETOĞLU, Fethi "Türkçü Dergiler I" *Türk Kültürü*, S. 296, Aralık 1987, s. 723-731.
- 63 TEVETOĞLU, Fethi "Türkçü Dergiler II" *Türk Kültürü*, S. 298, Şubat 1988, s. 84-91.
- 64 TEVETOĞLU, Fethi "Türkçü Dergiler III" *Türk Kültürü*, S. 299, Mart 1988, s.146-155.
- 65 TEVETOĞLU, Fethi "Türkçü Dergiler IV" *Türk Kültürü*, S. 300, Nisan 1988, s. 233-239.
- 66 TEVETOĞLU, Fethi "Türkçü Dergiler V" *Türk Kültürü*, S. 301, Mayıs 1988, s. 291-297.
- 67 TEVETOĞLU, Fethi "Türkçü Dergiler VI" *Türk Kültürü*, S. 303, Temmuz 1988, s. 436-439.
- 68 TEVETOĞLU, Fethi "Türkçü Dergiler VI" *Türk Kültürü*, S. 303, Temmuz 1988, s. 439.
- 69 TEVETOĞLU, Fethi "Türkçü Dergiler VII" *Türk Kültürü*, S. 304, Ağustos 1988, s. 499-505.
- 70 TEVETOĞLU, Fethi "Türkçü Dergiler VIII" *Türk Kültürü*, S. 306, Ekim 1988, s. 648-653.
- 71 TEVETOĞLU, Fethi "Türkçü Dergiler IX" *Türk Kültürü*, S. 308, Aralık 1988, s. 792-799.
- 72 TEVETOĞLU, Fethi "Türkçü Dergiler X" *Türk Kültürü*, S. 311, Mart 1989, s. 181-188.
- 73 TEVETOĞLU, Fethi "XI" *Türk Kültürü*, S. 318, Ekim 1989, s. 626-629.
- 74 TEVETOĞLU, Fethi "Türkçü Dergiler XII" *Türk Kültürü*, S. 321, Ocak 1990, s. 24-31.
- 75 TEVETOĞLU, Fethi "Jön Türk Basını I" *Hayat Tarih Mecmuası*, S. 12 (96), Ocak 1973, s. 9-17; Fethi Tevetoğlu, "Jön Türk Basını II" *Hayat Tarih Mecmuası*, S. 1 (97), Şubat 1973, s. 11-19.
- 76 TEVETOĞLU, Fethi "Rıza Nur ve Şiirleri", *Ergenekon*, Yıl:1, Sayı: 3, s. 10-13. Benzer yazı Fethi Tevetoğlu, "Rıza Nur ve Şiirleri", *Kopuz*, C. 1, S. 5-6, Eylül 1943, s.122-126.
- 77 TEVETOĞLU, Fethi "Büyük Rıza Nur", *Kopuz*, C. 1, S. 5-6, Eylül 1943, s. 97.
- 78 TEVETOĞLU, Fethi "Rıza Nur ve Şiirleri", *Kopuz*, C. 1, S. 5-6, Eylül 1943, s.130-138.
- 79 TEVETOĞLU, Fethi "Benim Sevdiklerim", *Kopuz*, C. 1, S. 1, Mayıs 1943, s. 9-14.
- 80 KOPUZ, "Büyük Namık Kemal'in İki Tahrirâtı", *Kopuz*, S. 11, 15 Nisan 1939, s. 24-26.
- 81 TEVETOĞLU, Fethi "Büyük Hiciv Ustası Şâir Eşref", *Kopuz*, C. 1, S. 2, Haziran 1943, s. 41-44.
- 82 TEVETOĞLU, Fethi "Ahmed Hikmet'den Mehmed Emin'e", *Kopuz*, C. 1, S. 3, Temmuz 1943, s. 63-64.
- 83 TEVETOĞLU, Fethi "Ahmet Hikmet" Fethi Tevet, S. 2, 15 Mayıs 1939, s. 48-52.
- 84 TEVETOĞLU, Fethi "Millî Şairimiz Mehmet Emin Yurdakul I", C. 1, S. 5, 15 Ağustos 1939, s.172-178; "Millî Şairimiz Mehmet Emin Yurdakul II", C. 1, S. 6, 15 Eylül 1939, s.209-215.
- 85 TEVETOĞLU, Fethi "Millî Şâirimize Âit Hatıralarım", *Kopuz*, C. 1, S. 10, 1 Şubat 1944, s.237-240.
- 86 TEVETOĞLU, Fethi "Büyük Türkçü Şıpka Kahramanı Süleyman Hüsnü Paşa ", *Kopuz*, C. 1, S. 4, Ağustos 1943, s. 93-96.
- 87 TEVETOĞLU, Fethi "Büyük Türkçü Şıpka Kahramanı Süleyman Hüsnü Paşa (Eserleri ve Türkçülüğü)", *Kopuz*, C. 1, S. 8-9, Birincikânun 1943-İkincikânun 1944, s. 207-210.
- 88 FETHİ, Ali "Tanınmamış Halk Şairlerinden Zığaloğlu Mehmet", *Atsız Mecmua*, Yıl: 2, S. 17, 25 Eylül 1932, s. 170-171.
- 89 TEVETOĞLU, Fethi "Ercişli Emrah", *Yücel*, C. 6, S. 39, Mayıs 1938, s. 109-112.
- 90 TEVETOĞLU, Fethi "Sinoplu Emirî Hayatı ve Şiirleri", *Yücel*, C. 8, S. 45, Mayıs 1938, s. 123-126.
- 91 TEVETOĞLU, Fethi "Sinoplu Emirînin Bir Türküsü", *Kopuz*, S. 11, 15 Nisan 1939, s. 31.
- 92 YOLDAŞ, M. Atsıza "Âşık Ömer'e Dair", *Yücel*, C. V, S. 25, Mart 1937, s. 11-12.
- 93 TEVETOĞLU, Fethi "Türk'e ve Atatürk'e Tutkun Şâir: Gazi Nazrûl İslâm", *Belleten*, C. LIII, S. 207-208, Ağustos-Aralık 1989, s. 853-881.
- 94 TEVETOĞLU, Fethi "Bayrağa Sardığım Yüce Şair", *Millî Kültür*, S. 55, Aralık 1986, s. 6-9.
- 95 TEVETOĞLU, Fethi "Mehmet Âkif'ten Hatıralar", *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C: LII, S: 420, Aralık 1986, s. 547-553.

- 96 TEVETOĞLU, Fethi "Fevziye Abdullah Tansel", *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C: LVI, S: 441, 1Eylül 1988, s. 117-122.
- 97 TEVETOĞLU, Fethi "Hasan Tahsin Banguoğlu", *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C: LVIII, S: 451, Temmuz 1989, s. 51-56.
- 98 TEVETOĞLU, Fethi "İhsan Boran'ın Şiirleri", *Kopuz*, C. 2, S. 7-8, 15 Birinci Kânun 1939, s. 9-12.
- 99 Kopuz, "Türk Şiri ve Kopuz", *Kopuz*, C. 1, S. 1, 15 Nisan 1939, s. 1-2.
- 100 TİBET, Mengüç "Gök Edebiyatı", *Yücel*, C. 2, S. 7, Eylül 1935, s. 28-29.
- 101 YOLDAŞ, Mengüç Atsıza "Yüz-yıllardan Seçtiklerim I", *Yücel*, C. 4, S. 19, Eylül 1936, s. 101-103.
- 102 YOLDAŞ, Mengüç Atsıza "Yüz-yıllardan Seçtiklerim II", *Yücel*, C. 4, S. 22, Birinci Kânun 1936, s. 144-146.
- 103 YOLDAŞ, Mengüç Atsıza "Yüz-yıllardan Seçtiklerim III", *Yücel*, C. 4, S. 23, İkinci Kânun 1937, s. 176-178.
- 104 TEVETOĞLU, Fethi "Türk Edebiyatında Takma Adlar", *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C: LV, S: 437, Mayıs 1988, s. 267-280.
- 105 TEVETOĞLU, Fethi "Atatürk'ün Türk Dili, Aruz Vezni ve Milliyet Üzerindeki Bir Yazısı", *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C: LVI, S: 443, Kasım 1988, s. 229-235.
- 106 TEVETOĞLU, Fethi Kürşad'ın Sofrasında", *Kopuz*, C. 1, S. 4, 15 Temmuz 1939, s. 138-140; C. 1, S. 5, 15 Ağustos 1939, s.196-200.
- 107 TEVETOĞLU, Fethi "Türk Kanı Bozulmasın Deye", *Kopuz*, C. 1, S. 6, 15 Eylül 1939, s. 233-237.
- 108 TEVETOĞLU, Fethi "Amacımız Türke Fayda", *Kopuz*, C. 1, S. 1, Mayıs 1943, s. 1
- 109 TEVETOĞLU, Fethi "Evlenmek İşi", *Kızılçeleme*, Yıl: 1, Sayı: 7, 12 Aralık 1947, s. 6, 13; aynı yazı Fethi Tevetoğlu, "Evlenmek İşi", *Kopuz*, C. 1, S. 11, Mart 1944, s. 241-243'te tekrar yayınlanır.
- 110 TEVETOĞLU, Fethi "Bu Vatan Satılmaz", *Kür Şad*, S. 1, 3 Nisan 1947, s. 8.
- 111 TEVETOĞLU, Fethi "Millî Kin", *Kopuz*, C. 1, S. 2, Haziran 1943, s. 1.
- 112 TEVETOĞLU, Fethi "Olduğu Gibi", *Kopuz*, C. 1, S. 3, Temmuz 1943, s. 49.
- 113 TEVETOĞLU, Fethi "Dil Birliğimiz", *Kopuz*, C. 1, S. 4, Ağustos 1943, s. 35-36.
- 114 TEVETOĞLU, Fethi "Büyük Türk İhtilâlinin Yirminci Yılı", *Kopuz*, C. 1, S. 7, Ekim 1943, s.145.
- 115 TEVETOĞLU, Fethi "Üç Meslek, Askerlik, Öğretmenlik, Doktorluk", *Kopuz*, C. 1, S. 8-9, Birincikânun 1943-İkincikânun 1944, s.169-171.
- 116 TEVETOĞLU, Fethi "Hemşehricilik Zihniyeti", *Kopuz*, C. 1, S. 10, 1 Şubat 1944, s.217-218.
- 117 TEVETOĞLU, Fethi "Kuvayı Milliye Ruhı", *Kopuz*, C. 2, S.1, Mayıs 1944, s.1-2.
- 118 TEVETOĞLU, Fethi "Dr. Divitcioğlu Kimdir? Türklüğe Hizmeti Nelerdir?", *Kopuz*, C. 2, S.1, Mayıs 1944, s. 21-22.
- 119 TEVETOĞLU, Fethi "Atatürk'ün Toplanmamış Yazıları I", *Belleten*, C. 2, S. 197, Ağustos1986, s. 531-545.
- 120 TEVETOĞLU, Fethi "Atatürk'ün Toplanmamış Yazıları I", *Belleten*, C. 2, S. 197, Ağustos1986, s. 545.
- 121 TEVETOĞLU, Fethi "Tagore'un Dini", *Yücel*, C. 9, S. 50, Nisan 1939, s. 73-75.
- 122 Rabindranath Tagore, "Gitanjali", (Çev. Fethi Tevet), *Kopuz*, C. 1, S. 11, 15 Nisan 1939, s. 18-19.
- 123 KOPUZ, "Dr. Rıza Nur ve Kopuz Mecmuası", S. 2, 15 Mayıs 1939, s. 74-78.
- 124 ERGEN, Kenan "Yarın Turan Benimdir", *Yücel*, C. 1, S. 3, Nisan 1935, s. 42-43.
- 125 "Kitap Dünyamız", *Yücel*, C. 6, S. 39, Mayıs 1938, s. 118.
- 126 KORKMAZ, Ramazan "61. Yazı Yılında Dr. Fethi Tevetoğlu ve Eserleri" *Yeni Forum*, 1-15 Temmuz 1989, C. 10, S. 236, s. 47-49.
- 127 DELİORMAN, Altan "Tevetoğlu'ndan Kalan" *Yeni Orkun*, Aralık 1989, S. 20, s. 3-6.
- 128 ERER, Tekin "Bir Cihan Çöktü" *Yeni Orkun*, Aralık 1989, S. 20, s. 8.
- 129 ÖZTÜRK, Mustafa "Tevetoğlu'nun Ardından", *Yeni Orkun*, Aralık 1989, S. 20, s. 9.
- 130 ÖCAL Celâl "Atsız'a Yoldaş'ın Anlattıkları", *Yeni Orkun*, Aralık 1989, S. 20, s. 10.

- 131 KÖMEN, Mehmet "Ülkü Pınarı", *Yeni Orkun*, Aralık 1989, S. 20, s. 10.
- 132 ÖCAL Celâl "Hocamızı Uğurlarken", *Yeni Orkun*, Aralık 1989, S. 20, s. 11.
- 133 YELKEN Dursun, "Uçmak'ta Buluşanlar", *Yeni Orkun*, Aralık 1989, S. 20, s. 11.
- 134 ÇONGUR, Rıdvan "Fethi Tevetoğlu", *Yeni Orkun*, Aralık 1989, S. 20, s. 12-14.
- 135 SEFERCİOĞLU, Necmettin "Türkçü Şairler: Fethi Tevetoğlu", *Orkun*, S.35, <http://www.orkun.com.tr> (17.06.2014).
- 136 Geniş bilgi için bak. Mehmet Soğukömeroğulları, *Fethi Tevetoğlu Hayatı Sanatı ve Aşırılığı*, Grafiker Yayınları, Ankara 2012.
- 137 Derginin adı bilerek seçilmiştir. Kopuz, büyük Türk milletinin sadece kahramanlıkta değil bilgi ve sanatta da üstün olduğu eski çağların milli çalgısıdır. Ayrıca bu çalgı Türk ruhunun yozlaşmadığı, saflığını ve asaletini koruduğu zamanların sembolüdür. bk. Günay Göksu Özdoğan, "Turan"dan "Bozkurt"a Tek Parti Döneminde Türkçülük (1931-1946), İletişim Yayınları, İstanbul 2006, s. 243.
- 138 SEFERCİOĞLU, Necmettin *Türkçü Dergiler*, Türk Ocakları Ankara Şubesi Yayınları, Ankara 2008, s. 16-19.
- 139 TEVETOĞLU, Fethi "Türkçü Dergiler X", *Türk Kültürü*, Mart 1989, S. 311, s. 181-188.
- 140 TEVETOĞLU, Fethi "Türkçü Dergiler X", *Türk Kültürü*, Mart 1989, S. 311, s. 181-188; Bk. Nizam Önen, *İki Turan*, İletişim Yayınları, İstanbul 2005, s. 272-273.
- 141 TEVETOĞLU, Fethi "Türkçü Dergiler X", *Türk Kültürü*, Mart 1989, S. 311, s. 181-188.
- 142 LANDAU *Kopuz* dergisinin ilk dönemini dikkate almadan doğrudan onun 1943 yılında yayın hayatına başladığını belirtir. Ayrıca dergiden bahsederken Fethi Tevetoğlu'na da değinen Landau, onu şu cümlelerle tanıtır: "Tevetoğlu diğer Pantürkçü yayınlara da sık sık katkıda bulunan ve 1940'lardaki duruşmada yargılananlardan biriydi. Yeminli bir anti komünist olan Tevetoğlu hem yazılarında hem de kişiliğinde sık sık Pantürkçülük ve komünizm karşıtlığını birleştiren, dönemin önde gelen Pantürkçülerinin özelliklerine iyi bir örnek oluştuyordu." Bk. Jacob M. Landau, *Pantürkizm*, (Çev. Mesut Akın), Sarmal Yayınevi, İstanbul 1999, s. 184.
- 143 TEVETOĞLU, Fethi "Türkçü Dergiler X", *Türk Kültürü*, Mart 1989, S. 311, s. 186.
- 144 TEVETOĞLU, Fethi "Türkçü Dergiler X", *Türk Kültürü*, Mart 1989, S. 311, s. 187.